

REPUBLIKA HRVATSKA
DUBROVAČKO-NERETVANSKA ŽUPANIJA
GRAD DUBROVNIK
Gradonačelnik

KLASA: 334-01/21-01/46

URBROJ: 2117/01-01-21-04

Dubrovnik, 14. listopada 2021. g.

Na temelju članka 48. Zakona o lokalnoj i područnoj (regionalnoj) samoupravi („Narodne novine“ br.33/01, 60/01,129/05, 109/07, 125/08, 36/09, 150/11, 144/12, 19/13, 137/15 - pročišćeni tekst, 123/17, 98/19, 144/20) i članka 48. Statuta Grada Dubrovnika („Službeni glasnik Grada Dubrovnika“ br .4/09, 6/10, 3/11, 14/12, 5/13, 6/13 - pročišćeni tekst 9/15, 5/18, 2/21) gradonačelnika Grada Dubrovnika donio je

ZAKLJUČAK

1. Utvrđuje se prijedlog Akcijskog plana Programa Poštujmo Grad! za razdoblje do 2025. godine te se dostavlja Gradskom vijeću Grada Dubrovnika na raspravu i donošenje.
2. Sastavni dio ovog zaključka čini prijedlog Akcijskog plana Programa Poštujmo Grad! za razdoblje do 2025. godine
3. Izvjestitelj o ovom predmetu biti će Ranko Milić, izrađivač plana.

Gradonačelnik:

Mato Franković

DOSTAVITI:

1. Gradsko vijeće Grada Dubrovnika, ovdje
2. Upravni odjel za poslove gradonačelnika, ovdje
3. Upravni odjel za turizam, gospodarstvo i more, ovdje
4. Pismohrana

Gradsko vijeće

KLASA: 334-01/21-01/46
URBROJ: 2117/01-09-21-05
Dubrovnik,.....

Na temelju članka 35. Zakona o lokalnoj i područnoj (regionalnoj) samoupravi („Narodne novine“ br.33/01, 60/01,129/05, 109/07, 125/08, 36/09, 150/11, 144/12, 19/13, 137/15 - pročišćeni tekst, 123/17, 98/19, 144/20) i članka 39. Statuta Grada Dubrovnika („Službeni glasnik Grada Dubrovnika“ br .4/09, 6/10, 3/11, 14/12, 5/13, 6/13 - pročišćeni tekst 9/15, 5/18, 2/21) Gradsko vijeće Grada Dubrovnika, nasjednici, održanoj..... donijelo je

ZAKLJUČAK

1. Donosi se Akcijski plan Programa Poštujmo Grad! za razdoblje do 2025. godine
2. Tekst Akcijskog plana navedenog u točki 1. ovog zaključka čini sastavni dio Zaključka.
3. Akcijski plan Programa Poštujmo Grad! za razdoblje do 2025. godine objavit će se u „Službenom glasniku Grada Dubrovnika“.

Predsjednik Gradskog vijeća:
mr. sc. Marko Potrebica

Dostaviti:

1. „Službeni glasnik Grada Dubrovnika“, ovdje
2. Upravni odjel turizam, gospodarstvo i more, ovdje
3. Upravni odjel za poslove gradonačelnika, ovdje
4. Pismohrana

Grad
Dubrovnik
City of
Dubrovnik

RESPECT
THE CITY
POŠTUJMO
GRAD

Sažetak Akcijskog plana
Programa Poštujmo Grad!
za razdoblje do 2025. godine

Ranko Milić

eupolisgrupa

Listopad 2021.

Sadržaj

Uvod	2
Metodološki okvir.....	6
Znanstveno-stručna i strateško-planska razvojna podloga	9
Analiza prioriternih problema i ciljeva	16
Prijedlog intervensijske logike <i>Programa</i>	20
Akcijski plan Programa Poštujmo Grad za razdoblje do 2025.....	28
Provedbena struktura i kontakti <i>Programa Poštujmo Grad!</i>	35

Uvod

Projekt Poštujmo Grad! pokrenut je kao strateški istraživačko-razvojni i inovacijski program u okviru ugovora o poslovno-tehničkoj suradnji u aktivnostima planiranja i provođenja istraživanja i razvoja projekata, modela i rješenja održivog razvoja Grada Dubrovnika i gravitirajuće regije s naglaskom na inovativni održivi, odgovorni turizam. Ugovor je potpisan između Grada Dubrovnika i tvrtke Eupolis grupa dana 4.12.2017.g. *Opći cilj* ovog istraživačko-razvojnog programa jest stvoriti pretpostavke za unapređenje kvalitete življenja i boravka svih stanovnika i gostiju grada Dubrovnika planiranjem, istraživanjem, razvojem i primjenom integriranog pristupa promišljanju, financiranju i realizaciji razvojnih rješenja u ključnim segmentima društvenog, gospodarskog, kulturnog, odgojno-obrazovnog, socijalnog, urbanističkog, komunalnog, prometnog i naravno turističkog održivog razvoja.

Tijekom 2017. godine grad Dubrovnik našao se u središtu globalne pažnje kao jedan od primjera onoga što se u medijima i akademskim krugovima počinje označavati pojmom „prekomjerni turizam“. Iako ova pojava nije počela tada, kako u Dubrovniku, tako i diljem svijeta, brojni mediji, građani, političari, udruge i struka počinju u to doba sve glasnije upozoravati da trendovi nekontroliranog rasta masovnog turizma i njegove sve izraženije ekonomske monokulture mogu u konačnici biti pogubni ne samo za grad i lokalno stanovništvo, te njegove kulturno-povijesne, prirodne i krajobrazne vrijednosti, već i za sam turizam i gospodarstvo koji se na njemu temelje. Sama činjenica da se Dubrovnik tijekom 2017. i 2018. godine našao na listi destinacija koje treba izbjegavati, a sve značajniji broj posjetitelja počeo iskazivati nezadovoljstvo posjetiteljskim iskustvom u prostorima sve zagušenijim turistima, vozilima i sve agresivnijim turističkim sadržajima i ponudama, ukazuje na probleme koje ovaj pristup donosi i samom turizmu i krajnjim kupcima turističkih proizvoda i usluga.

Međutim, 2020. godina, s pojavom COVID-19 situacije diljem svijeta, donosi sasvim nove perspektive i izazove turističkog, pa i ukupnog društveno-gospodarskog razvoja. Pitanje održivosti društva i gospodarstva, posebice onog temeljenog na monokulturi masovnog turizma postaje još izraženije. Diversifikacija gospodarstva, pa i turizma, u ovoj situaciji dobiva novi, još snažniji argument. Sada ona postaje gotovo pitanje opstanka, odnosno izazov stvaranja više razine otpornosti i društva i gospodarstva, pa i samog turizma na sve, pa tako i na javno-zdravstvene i sigurnosne, ali i druge relevantne društveno-gospodarske, socijalne, financijske, geopolitičke, klimatske i prirodne krize i rizike. Sve ovo samo dodatno osnažuje svijest o potrebi drugačijeg, sustavnog i integriranog pristupa razvoju, koji će se temeljiti na načelima koje danas sve veći broj dionika karakterizira održivijim, ekološki i društveno odgovornijim, pa i ekonomski kvalitetnijim pristupom rješavanju ključnih pitanja i potreba lokalne zajednice, pa tako i sektora turizma. U konačnici, ideje i modeli o kojima se već dugo govori, ali na kojima se manje sustavno radi, postaju sve relevantnije, ali i prioritetnije nego prije.

Zanimanje za pitanja i praksu integriranih modela dobrog upravljanja u turizmu počinje se početkom ovog stoljeća sve više isticati kao razvojni imperativ kojeg praksa ipak presporo prati. Turizam, kao gospodarska grana koja uključuje iznimno širok skup dionika i utjecaja, danas je ogledni primjer razvojnog izazova u kojem konvencionalni, usko sektorski pristup ili izolirana „točkasta rješenja“ ne donose prave rezultate. Naime, turizam se dotiče gotovo svih sektora, od pitanja upravljanja resursima kao što su prostor, prirodni i kulturni okoliš, preko prometa, komunalnih usluga, urbanog razvoja i planiranja, razvoja ljudskih resursa, do stanovanja, zdravlja i sigurnosti.

Grad Dubrovnik, kao grad čija je jedinstvena kulturna baština uvrštena na popis Svjetske baštine, jedan je od primjera sredine čije je najveće kulturne vrijednosti (na kojima se temelji destinacijska atraktivnost) nagli i ničim nadzirani razvoj turizma počeo duboko ugrožavati. Ozbiljnost problema dovela je do toga da i međunarodne institucije poput UNESCO-a i ICOMOS-a od Grada Dubrovnika

zahtijevaju aktivan i ozbiljan pristup promišljanju načina upravljanja, odnosno očuvanja i zaštite baštine.

Iako je kriza uzrokovana COVID-19 situacijom umanjila, a možda barem privremeno i dokinula neke od osnovnih izazova koje nosi prekomjerni turizam, ona je stvorila i pretpostavke za još kvalitetnije promišljanje, ali i djelovanje u pravcu razvoja turizma i gospodarstva koji svoju održivost i razvoj trebaju tražiti izvan konteksta masovne turističke monokulture čija opstojnost sada postaje i objektivno upitna.

S druge strane, jedno od ključnih polazišta dobrog upravljanja jest stavljanje baštine u širi okvir u kojem se kulturna dobra i turistički razvoj ne mogu promatrati odvojeno od ostalih razvojnih aktivnosti, društvenih promjena ili drugih ključnih pitanja lokalne zajednice kako bi se razvile i provele zajedničke vizije i participativne politike. Složeni problemi s kojima se suočavaju destinacije pod UNESCO-ovom zaštitom i koje je ovakav nagli rast, a sada i nagli pad masovnog turizma doveo do pitanja ne samo održivosti već i pukog opstanka, nisu se nigdje uspjeli riješiti izoliranom, sektorskom politikom. Brojna znanstveno-stručna literatura, ali i relevantne globalne politike sve jednoglasnije ističu kako upravo integrirani, sustavski pristupi, temeljeni na međusektorskoj suradnji i koordinaciji, participaciji, dobrom upravljanju te na rezultate usmjerenom strateško-razvojnom, programskom i projektnom djelovanju, donose stvarne promjene i boljitak svim dionicima i prostorima u cjelini. Mnoga ključna globalna, europska, nacionalna i sektorska tijela ovakve pristupe danas smatraju gotovo pa jedinim mogućim u rješavanju sve složenijih izazova globalnog društva i gospodarstva.

Razmatrajući kritičan trenutak u kojem se razvoj turizma nalazi u svijetu, Republici Hrvatskoj, a posebice gradu Dubrovniku, s izazovima koji zahtijevaju učinkovite i dinamične odgovore uz poštivanje svih uzusa sustavnog strateškog pristupa, nastao je prijedlog da se dinamičnim istraživačko-razvojno-inovacijskim (IRI) i integriranim strateško-programskim pristupom osmisli i pokrene sustav koji će temeljem postojećih i nadolazećih razvojnih okvira i politika, aktualnih znanstveno-stručnih spoznaja, te uključivanjem i suradnjom ključnih dionika generirati kratkoročna, srednjoročna i dugoročna rješenja koja bi omogućila mjerljiv pomak prema održivijem i odgovornijem turizmu i lokalnom razvoju.

Temeljna ideja je kombinacijom strateško-planskih, ali i inovativnih tzv. „agilnih“ ili adaptivnih pristupa rješavanju razvojnih problema povezanih s pitanjima održivog razvoja i održivog turizma potaći stvarne, vidljive promjene. Inovacijskim javno-privatnim partnerstvom predloženo je korištenje metoda i alata koji proizlaze iz sfere društvenih, gospodarskih i digitalno-tehnoloških inovacija s ciljem razvoja i realizacije projekata, alata i rješenja nužnih za stvaranje, mjerljiv i kvalitetan iskorak.

Agilan, adaptivan pristup podrazumijeva da se problemi i potrebe danas teško mogu rješavati (samo) konvencionalnim „sporovoznim“ planskim pristupima. Stvaranje strateških okvira (kao što su strateški planski dokumenti, prostorni planovi i slično) u dinamičnom svijetu velikih i naglih promjena na konvencionalan način uz postojeći disfunkcionalan provedbeni okvir i manjak kapaciteta (uključivo i ljudskih, i institucionalnih, i financijskih) postaje sizifovski posao. U današnjem hrvatskom društvu, strategije se rade godinama, uz značajnu potrošnju resursa, a njihove preporuke, mjere i aktivnosti gotovo da se i ne provode. To ne znači da strategije više nisu potrebne. Dapače, potrebne su možda i više nego ikad. Međutim, u vremenu kada se u nekoliko godina, pa čak i u par mjeseci, društvo i gospodarstvo mogu drastično izmijeniti, polazne točke na kojima su strateški dokumenti temeljili svoje analize i planove, postaju gotovo preko noći dramatično promijenjene. U trenutku kad se strateški i drugi planski dokumenti usvoje, postaju mahom zastarjeli, neprovedivi ili čak imaju potpuno pogrešno definirane ciljeve. Upravo ova posljednja, globalna kriza najbolji je primjer takve situacije. COVID-19 situacija je stubokom promijenila globalnu sliku turizma, ugostiteljstva, putovanja i cijelog niza vezanih industrija. Suočavamo se s potpuno novim izazovima razvoja, održivosti, ali i opstojnosti i otpornosti ne samo ovih sektora, već i ukupnog društveno-gospodarskog konteksta.

Stoga, Akcijski plan Programa Poštujmo Grad! sagledava upravo ovu, vrlo zahtjevnu situaciju u kojem se turistički sektor, ali i cijela lokalna zajednica i ekonomija nalaze te predlaže integrirani strateško-razvojni, provedbeni, tehnološki, ali i financijski okvir dinamičnog odgovora na ključne izazove, pitanja i potrebe korištenjem kombinacije kratkoročnih, srednjoročnih i dugoročnih intervencija. One moraju proizaći iz sinergije javnih, privatnih, ali i civilnih, kao i znanstveno-istraživačkih, razvojno-inovacijskih i okolišnih čimbenika, te aktiviranjem svih dostupnih europskih i drugih izvora vanjskog i vlastitog financiranja. Ovo je posebice važno u ovom trenutku kada se nalazimo pred novim višegodišnjim financijskim okvirom Europskih strukturnih i investicijskih fondova za razdoblje od 2021.-2027. te ambicioznim planom oporavka Europa sljedeće generacije koji Republici Hrvatskoj otvaraju jedinstvene mogućnosti ne samo oporavka, već i cjelovite razvojne tranzicije društva i gospodarstva na svim razinama.

Upravo zato, kvalitetni akcijski planovi nužni su danas više nego ikada prije kako bi se definirali konkretni smjerovi, programi i projekti koji će omogućiti kvalitetno i dinamično povlačenje ovih sredstava i ulaganje u prioritetne aktivnosti održivog, ali i regenerativnog društveno-gospodarskog oporavka ljudi, organizacija svih veličina i sektora i cijelih zajednica.

Od 2018. do danas, ovaj dokument je organski nastajao i rastao, s prvim elementima akcijskog plana izrađenim i pokrenutim već tijekom 2018. godine. Naime, temeljem postojećih strateških dokumenata kao i onih koji su bili u procesu izrade poput radnih verzija *Strategije razvoja turizma i odredbe u kruzingu turizmu na područja grada Dubrovnika (I. faza) iz 2017.*, te na temelju participativnih radionica i doprinosa velikog broja dionika uključivo članica i članova *Savjetodavnog vijeća Projekta Poštujmo Grad!*, sudionika pojedinačnih i grupnih tematskih sastanaka, uključivo i članova gradskog vijeća, izrađeni su prvi prijedlozi kratkoročnih, srednjoročnih i dugoročnih intervencija. Razlozi tome bili su jasni. *Akcijski plan* trebao je po logici stvari biti prirodni sljednik prethodno navedene *Strategije razvoja turizma*, a jednako tako i *Plana upravljanja povijesnim jezgrom Grada Dubrovnika*. Međutim, njihov dovršetak nije tada bio niti na vidiku, jer se u oba slučaja radilo o dokumentima koji su ispred sebe imali značajne i dugotrajne procese koje je tek trebalo odraditi. Međutim, bilo je sasvim jasno da odgađanje s mjerama sprečavanja daljnjih šteta kako prema kulturnoj baštini, tako i prema lokalnom stanovništvu i njihovoj kvaliteti življenja, ali i prema samim posjetiteljima i turističkom sektoru, odnosno prema ugledu grada Dubrovnika, ne dolazi obzir. Intervencije je trebalo osmisлити i primjenjivati odmah, ali na jednako promišljen, participativan, koordiniran i kolaborativan način.

Stoga su prvi prijedlozi *Akcijskog plana* i sukreirani od uključenih dionika, odnosno integracijom i samih smjernica iz prvih verzija *Strategije razvoja turizma i odredbe u kruzingu turizmu na područja grada Dubrovnika (I. faza) iz 2017.*, kao i većine strukturiranih komentara i prijedloga na tu verziju *Strategije*.

Ovi prijedlozi su stalno komunicirani s javnošću i dionicima u okviru javnih predstavljanja i sastanaka *Savjetodavnog vijeća Projekta Poštujmo Grad!* tijekom 2018. i 2019. godine. Prijedlozi takozvanih *no-regret* strateških projekata, poput onih koji se tiču unapređenja prometne infrastrukture (poput Gruške i Lapadske obale, sustava parkiranja po modelu *park&ride* i *park&sail*) i razvoja alternativnih modela prometovanja (poput električnih brodova koji bi povezali Gruž, zaštićenu povijesnu jezgru i Lokrum s jedne te Gruž i Elafite s druge strane), predstavljeni su i na sjednici Vlade Republike Hrvatske 1. veljače 2019. godine u Dubrovniku gdje su dobili punu podršku.

Osim toga, projekti su predstavljeni i JASPERS-u, Tehničkoj pomoći Europske komisije, Europske investicijske banke i Europske banke za obnovu i razvoj. Oni su ova nastojanja integralnog pristupa rješavanju razvojnih problema Dubrovnika u potpunosti podržali i ocijenili kao moguće pilot modele ne samo za Republiku Hrvatsku već i za cijelu Europsku uniju. Naime, stručnjaci JASPERS-a istakli su kako je ovakav integrirani pristup rješavanju razvojnih izazova imperativ i ključna preporuka svih

budućih europskih politika, ali koji predstavlja rijetkost i u EU okvirima te primjer Dubrovnika u primjeni ovog pristupa može biti putokaz drugim sredinama u Europi. I na ovaj način, uspjelo se Dubrovnik postupno iz grada slučaja pretvarati u primjer dobre prakse, ali i osigurati promptno financiranje dijela predloženih projekata poput Lapadske obale iz EU sredstava, ali i programiranje ostalih projekata za novo programsko razdoblje ESI fondova 2021.-2027. te za program *Europa sljedeće generacije*.

U međuvremenu je, upravo kroz *Projekt Poštujmo Grad!* i koncept javno-civilno-privatnog partnerstva omogućeno uključnje i jedne od najuglednijih globalnih organizacija za održivi turizam, Globalnog vijeća za održivi turizam (GSTC), osnovanog od 32 ugledne svjetske organizacije uključivo i Programa UN za okoliš, Svjetske turističke organizacije UN-a, Zaklade UN-a te brojnih globalnih nevladinih organizacija za okoliš. Suradnju s GSTC-om je omogućilo partnerstvo s CLIA-om, Međunarodnim udruženjem industrije kružnih putovanja s kojima je potpisan i sporazum o suradnji na promicanju održivog i odgovornog turizma koji je uključivao i strože i kvalitetnije reguliranje prometa brodova na kružnim putovanjima u Dubrovniku. Ovakav partnerski pristup s vrlo konkretnim ciljevima bio je pionirski poduhvat koji je prepoznala cjelokupna svjetska stručna, ali i poslovna javnost, pa je Dubrovnik odjednom počeo dobivati međunarodne pohvale iako je nastojanje zapravo tek započelo.

Tako je Završno izvješće o održivosti destinacije izrađeno sukladno strogim kriterijima GSTC-a kroz proces *Procjene održivosti destinacije* u konačnici ocijenilo grad Dubrovnik visokom ocjenom (70%) te pohvalilo *Projekt Poštujmo Grad!* kao jedan od primjera dobre prakse, ono je dalo i vrlo konkretne preporuke u 16 glavnih točaka visokih rizika na kojima je potrebno nastaviti raditi te navelo potrebu daljnjeg širenja *Projekta Poštujmo Grad!*. Ove preporuke uvrštene su u završnu verziju *Akcijskog plana Programa Poštujmo Grad!* koji prerasta iz projekta u višegodišnji integrirani razvojni program.

U međuvremenu, uz podršku Ministarstva turizma, osigurana je i izrada *Studije održivosti razvoja turizma i prihvatnog kapaciteta s akcijskim planom Grada Dubrovnika* čije su preporuke također uvrštene u ovaj *Akcijski plan*.

Puni zamah daljnjeg razvoja svih strateških nastojanja i pretvaranja *Projekta Poštujmo Grad!* u *Integrirani razvojni program Poštujmo Grad!*, a potom u *Integrirani razvojni program Dubrovnik 2030* usporila je i dijelom osujetila COVID-19 situacija koja je zahtijevala i privremenu promjenu prioriteta.

Unatoč tome, i s tom novom situacijom, nastavljen je rad na programskim inicijativama, uključivo i kroz alternativni plan daljnjeg razvoja, odnosno kroz *Program za javno-zdravstveno prihvatljivi i siguran društveno-gospodarski oporavak i regenerativni razvoj* čiji dijelovi su uključeni i u ovaj dokument. Na ovaj način, možemo zaključiti da je ovaj *Akcijski plan* nastojao je sintetizirati sve relevantne smjernice postojećih strateško-planskih podloga, ali i sva konstruktivna mišljenja, prijedloge i doprinose relevantnih dionika na lokalnoj, županijskoj, nacionalnoj, EU i globalnoj razini, kao i prijedloge odgovora na najaktualnije razvojne izazove.

Međutim, i u ovom obliku, *Akcijski plan* ostaje stalno otvoren strateški participativni razvojni programski okvir za kontinuiranu diskusiju, unapređenje i prilagodbu promjenjivim uvjetima lokalnog, regionalnog, nacionalnog, EU i globalnog konteksta. Stoga, sve povratne informacije, konstruktivne i argumentirane kritike, prijedlozi i ideje za unapređenje više su nego dobrodošle. Na tome unaprijed zahvaljujemo, te se radujemo daljnjoj suradnji na su-stvaranju relevantnog i provedivog programa integriranog i ravnomjernog održivog razvoja grada Dubrovnika u interesu i na dobrobit grada, svih njegovih stalnih, privremenih i povremenih stanovnika, zajednice, gospodarstva, turističkog sektora i svih onih koji ga vole i poštuju.

Štoviše, kroz sljedeće faze razvoja *Akcijskog plana*, uključivo i kroz integraciju s URBACT projektom *Gradovi prijatelji turizma*, nastavit će se proces participativnog planiranja i daljnje nadogradnje čime će se ovaj *Akcijski plan* učiniti i uistinu dinamičnim, ali i cjelovitim i relevantnim razvojnim okvirom.

Za kraj, napominjemo da ovaj dokument predstavlja *Sažetak Akcijskog plana* koji je sažeto prikazao izvorna poglavlja *Akcijskog plana Znanstveno-stručna podloga, Strateško-planska razvojna podloga, Poveznice Akcijskog plana na I. fazu Strategije razvoja turizma i Kritički aspekti identifikacije elemenata Akcijskog plana*, te ih sažeo u jedno poglavlje. U ovom Sažetku isključena su u potpunosti poglavlja *Strateški okvir Strategije turizma, Prihvatni kapacitet grada Dubrovnika, Akcijski plan u odnosu na Strategiju razvoja turizma DNŽ 2012.-2022., Akcijski plan u odnosu na nacionalne, EU i globalne strategije, Provedbeni rizici i mjere otklanjanja, Usporedba ciljeva i mjera Akcijskog plana Programa Poštujmo Grad! s ciljevima Strategije razvoja turizma, te Ciljevi Strategije razvoja turizma u odnosu na ciljeve i mjere intervencijske logike Programa Poštujmo Grad!*. Za sve kojima ove teme su relevantne, predlažemo čitanje pune verzije *Akcijskog plana*.

Metodološki okvir

U trenutku kada je pokrenuta inicijativa *Projekta Poštujmo Grad!* s osnovnom idejom da se u Dubrovniku pokrenu procesi koji bi turizam, ali i ukupni razvoj grada Dubrovnika usmjerili prema održivijem i odgovornijem turističkom, ali i ukupnom razvoju, procesi izrade dvaju, za ovaj *Akcijski plan* ključnih strateških dokumenata, bili su u tijeku. *Strategija razvoja turizma i odredbe u kruzing turizmu na područja grada Dubrovnika (I. faza) iz 2017.*¹ bila je u fazi dorade, a proces izrade *Plana upravljanja svjetskim dobrom UNESCO-a „Starim gradom Dubrovnikom“* kao jednoj od najkritičnijih točaka upravljanja destinacijom bio je tek u inicijalnoj analitičkoj fazi. To je značajno usporilo mogućnost izrade ovog dokumenta, a okolnosti su zahtijevale hitno i neodgodivo djelovanje.

U svom *Izvešću o reaktivnoj promatračkoj misiji UNESCO-a i ICOMOS-a starom gradu Dubrovniku*, Hrvatska, od 27. listopada do 1. studenog 2015. navodi se potreba da *Plan upravljanja i Strategija razvoja turizma* grada Dubrovnika trebaju generirati preporuke na koji način će se rješavati sadašnji i budući izazovi razvoja turizma. Kao dio preporuka *Izvešća* navodi se potreba da oba dokumenta budu funkcionalno i operativno integrirani posebice u dijelu upravljanja posjećivanjem te rješavanjem ključnih izazova razvoja turizma promatrajući širi kontekst koji nadilazi ne samo zaštićenu povijesnu jezgru, pa čak niti ni samo njene kontaktne (*buffer*) zone, njenog okružja (*setting*), već i cijelo područje grada Dubrovnika u cjelini.

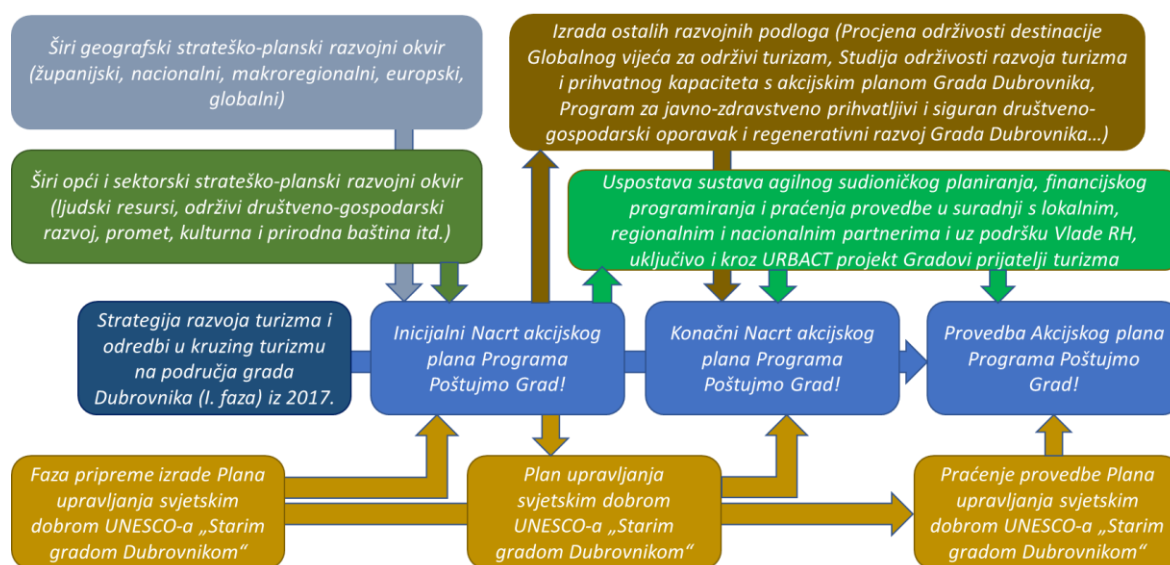
Stoga, *Program Poštujmo Grad!*, sa svojim *Akcijskim planom* dobiva ulogu integriranog operativnog okvira za razradu i ostvarenje ciljeva, preporuka i projekata *Strategije razvoja turizma i odredbe u kruzing turizmu na područja grada Dubrovnika (I. faza) iz 2017.*, ali i samog *Plana upravljanja svjetskim dobrom UNESCO-a „Starim gradom Dubrovnikom“*. Kako je izrada *Plana upravljanja svjetskim dobrom UNESCO-a „Starim gradom Dubrovnikom“* tada bila još u tijeku, a njene preporuke su trebale značajno odrediti i smjerove daljnjeg razvoja turizma, odnosno sustava posjećivanja, ali i razvoja cijelog grada sukladno već u uvodu navedenim preporukama promatranja šireg konteksta, jasno je da je izrada *Akcijskog plana* kao druge faze *Strategije razvoja turizma i odredbe u kruzing turizmu na područja grada Dubrovnika (I. faza) iz 2017.* morala biti osmišljena kao fazni, iterativan proces koji je morao uključivati temeljne preporuke oba strateško-planska dokumenta onom dinamikom kojom su stvarani.

¹ Izrađivač: Sveučilište u Dubrovniku, naručitelj: Grad Dubrovnik, 2017.

S druge strane, *Plan upravljanja svjetskim dobrom UNESCO-a „Starim gradom Dubrovnikom“*, sukladno navedenim preporukama i dobroj praksi i načelima upravljanja svjetskom baštinom, trebao je i sam biti usko povezan s razvojnim nastojanjima u širem kontekstu, pa je jasno da je postojala potreba izrade ovog *Akcijskog plana* u više faza, s konačnim prijedlogom izrađenim po dovršetku *Plana upravljanja*.

Ovo znači da je optimalan pristup bio paralelno vođenje obaju procesa. Stoga, ovaj dokument imao je tijekom prethodnog vremena ulogu radne verzije *Akcijskog plana Strategije razvoja turizma i odredbe u krizing turizmu na područja grada Dubrovnika (I. faza) iz 2017.* Konačni Akcijski plan, međutim, obuhvaća ciljeve, mjere, aktivnosti i projekte *Plana upravljanja* te predstavlja integrirani operativni dokument za provedbu oba strateška okvira, dakle i *Strategije razvoja turizma i odredbi u krizing turizmu na područja grada Dubrovnika (I. faza) iz 2017.* i *Plan upravljanja svjetskim dobrom UNESCO-a „Starim gradom Dubrovnikom“*.

U tom smislu, procedura izrade ovih dokumenata imala je slijed koji prikazuje povezanost *Akcijskog plana* sa širim strateškim okvirom te samim *Planom upravljanja* kao što je prikazano na sljedećoj shemi.

Slika 1 – Faznost, integrativnost i iterativnost procesa izrade Akcijskog plana Programa Poštujmo Grad! u odnosu na proces izrade Plan upravljanja svjetskim dobrom UNESCO-a „Starim gradom Dubrovnikom“ i Strategije razvoja turizma i odredbi u krizing turizmu na područja grada Dubrovnika (I. faza) iz 2017.

Kao što je u prikazu navedeno, *Program* ima svoju integrativnost i u aspektima integracije:

- širih općih i sektorskih lokalnih strateških okvira na lokalnoj razini
- širih geografskih strateških okvira koji čine sektorske (turističke), ali i opće i druge relevantne sektorske (npr. prometne²) strategije na razini županije, RH, makroregija³, EU i globalno (primjerice 17 globalnih UN-ovi ciljeva održivog razvoja, UNWTO, UNESCO i sl. strateški okviri).

² Primjerice *Glavni plan razvoja Funkcionalne regije Južna Dalmacija i Strateške procjene utjecaja plana/programa na okoliš s Procjenom utjecaja na baštinu (HIA) za dobra Svjetske kulturne baštine (WH)*

³ NUTS 2 regija Jadranska Hrvatska, Jadransko-jonska regija sa svojom EUSAIR strategijom koja podupire brojna relevantna pitanja za grad Dubrovnik, ali i druge regije europske teritorijalne međuregionalne, prekogranične i transnacionalne suradnje relevantne za Dubrovnik koje nude mogućnosti razvojnog financiranja.

U tom kontekstu, *Akcijski plan* uključio je aktivnosti analize i nadogradnje postojećeg strateško-planskog i razvojnog okvira, kao relevantnu osnovu za istraživanje, analizu, razumijevanje i adresiranje problema, te okvir za daljnje participativno osmišljavanje i razvoj relevantnih razvojnih rješenja.

U svrhu pokretanja participativnih procesa, uspostavljeno je i posebno Savjetodavno vijeće Projekta (sada *Programa*), te je pokrenut proces uspostave operativne suradnje s ključnim dionicima iz turističkog, ali i drugih relevantnih sektora. Komunikacija i uključivanje dionika u ovaj proces će se nastaviti kroz sve sljedeće faze *Programa Poštujmo Grad!* uključivo i kroz javno savjetovanje u svezi ovog prijedloga *Akcijskog plana*.

Paralelno s izradom *Akcijskog plana* radilo se i radi i na rješavanju urgentnih problema upravljanja turizmom s jedne strane, a s druge strane, stvaranjem mogućnosti pripreme i provedbe srednjoročnih i dugoročnih okvira financiranja ključnih razvojnih potreba grada Dubrovnika kroz dostupne izvore EU financiranja za koje se priprema značajan broj analitičkih, formalno-administrativnih i tehničkih podloga. Ovim je pokrenut proces programiranja, identifikacije i formulacije lokalnih prioritetnih projekata za tekuće, ali i novo programsko razdoblje.

Unatoč složenosti rada na više kolosijeka, ovo je otvorilo mogućnosti i usklađivanja ovih procesa, ali i pripreme terena za značajne i brze iskorake u onom trenutku kada se definiraju dostatno kvalitetni prijedlozi intervencija po svim ključnim prioritetima *Akcijskog plana*. Stoga, ova faza razvoja uključuje izradu zalihe projektnih prijedloga, razvoj modela dugoročne održive međusektorske suradnje, te tehničku pripremu projektnih podloga (studije izvodljivosti, idejni i glavni projekti i sl.) za sufinansiranje troškova projektnih aktivnosti kroz vanjske izvore financiranja, kao što su primjerice Europski strukturni i investicijski fondovi (ESI fondovi), te njihovu pripremu i prijavu na odgovarajuće natječaje.

Slika 2 – Koraci u pripremi i realizaciji Akcijskog plana Programa Poštujmo Grad!

Program Poštujmo Grad! predstavlja metodološki i operativni okvir utemeljen na globalno i europski prihvaćenom modelu upravljanja projektnim ciklusom za dinamičnu provedbu postojećih i novih (budućih) strategija⁴, njihovu koordinaciju, kao i okvir za uključivanje, suradnju i koordinaciju svih relevantnih, za ova pitanja zainteresiranih dionika, kapitaliziranje svih dostupnih resursa, uključivo i financijskih, potrebnih za realizaciju ciljeva, a u konačnici i kao okvir za praćenje i evaluaciju učinaka.

S obzirom da je već u ovoj fazi jasna potreba za integriranim i na rezultate usmjerenim pristupima koji će uključiti i pitanja kao što su održiva urbana mobilnost, upravljanje resursima (ljudski, društveni, kulturni, prirodni, prostorni...), odnosno provedbu i složenih strateških infrastrukturnih projekata u segmentu prometa, društvenih, gospodarskih i posjetiteljskih sadržaja, ovakav pristup otvara i

⁴ Primjerice, Strategija urbane aglomeracije Dubrovnika za EU mehanizam integriranih teritorijalnih ulaganja

mogućnost sustavnog i planskog korištenja brojnih dostupnih vanjskih izvora financiranja u i izvan sektora turizma pa uključuje usuglašavanje *Akcijskog plana* s programskim dokumentima ESI fondova kao što je *Europski zeleni plan*, planom oporavka *Europa sljedeće generacije*, ali i drugim okvirima razvojnih politika RH i EU poput primjerice *Novog europskog Bauhauasa*. Ovaj potonji, primjerice, predstavlja ekološki, gospodarski i kulturni projekt Europske komisije usmjeren na objedinjavanje komponenti dizajna, održivosti, dostupnosti, cjenovne pristupačnosti i ulaganja s ciljem provođenja *Europskog zelenog plana*. Projekti ovog *Akcijskog plana* ne samo da se u potpunosti uklapaju u ovu najnoviju stratešku inicijativu već i nude konkretne smjernice, pa i razvojne i inovacijske iskorake koji mogu doprinijeti i razvoju ove europske inicijative koja je i sama zamišljena kao inovacijski okvir za podršku, olakšanje i ubrzanje zelene, digitalne, ali i društvene, kulturne i gospodarske transformacije.

Na ovaj način, možda po prvi put se pitanje razvoja i upravljanja turizmom u Republici Hrvatskoj, a i u široj regiji, operativno (ovim *Akcijskim planom*) stavlja na integriran način u konkretan i s dostupnim izvorima financiranja usko povezan širi istraživačko-razvojno-inovacijski i transformacijski kontekst društveno-gospodarskog razvoja. Time se otvara realna mogućnost ciljane pripreme i realizacije daleko obuhvatnijih i društveno-gospodarsko cjelovito relevantnijih integriranih teritorijalnih ulaganja, odnosno razvoja, prijave, financiranja i provedbe sinergijskih trans-disciplinarnih višesektorskih strateških projekata koji će, osim razvoju održivog i odgovornog turizma, doprinisiti prije svega interesima lokalnog stanovništva, gospodarstva, odnosno javnog, privatnog i civilnog sektora u Dubrovniku, gravitirajućoj regiji i Republici Hrvatskoj u cjelini.

Stoga, iako ponešto složeniji put, ovakav metodološki pristup nudi mogućnost cjelovitijeg, ali i dinamičnijeg rješavanja velikog broja kroz duže razdoblje nagomilavanih problema grada sukladno preporukama relevantnih lokalnih, županijskih, nacionalnih, EU i globalnih strateško-razvojno-planskih dokumenata, politika, odnosno znanstveno-stručnih podloga.

Znanstveno-stručna i strateško-planska razvojna podloga

U *Akcijskom planu Programa Poštujmo Grad! za razdoblje do 2025. godine*, prikazan je sažeti pregled znanstveno-stručnih i strateško-planskih razvojnih podloga intervencijske logike Programa.

U ovom *Sažetku Akcijskog plana Programa Poštujmo Grad!* ovaj dio je izostavljen, pa se svima zainteresiranima za ovaj dio ključnih elemenata pripreme *Akcijskog plana* preporuča referiranje na ovaj širi dokument.

Oba dokumenta, jednako kao i velik dio naše lokalne i hrvatske struke i javnosti, pokazuju sve veću promjenu narativa ističući odgovornost javne uprave za upravljanjem destinacijskim razvojem. Ovo je kontrast prethodnim perspektivama „neuplitanja“ i „samoregulacije“ koji su dominirali turističkim diskursom nekoliko desetljeća, znanstvenici i struka danas sve češće naglašavaju potrebu regulacije i preuzimanja vodstva od strane javnog sektora iako je još uvijek premalo pojašnjenja na koji način bi se to trebalo u praksi provesti. Stoga je svako nastojanje, poput ovoga, svojevrsni pionirski poduhvat.

Rezultati posljednjih istraživanja ukazuju na činjenicu da je ova pojava povezana s brojnim čimbenicima, a ne samo s turizmom, te da uspješne strategije upravljanja zahtijevaju suradnju dionika izvan turizma, uključivo i lokalnog stanovništva⁵. Osim važnosti uključivanja šireg urbanog konteksta i

⁵ Krce Miočić, B., Razović M., Klarin T., Management of Sustainable Tourism Destination Through Stakeholder Cooperation, Management, Vol. 21, 2016.

urbanog planiranja, u promišljanje razvoja turizma važno je uzeti u obzir i šire društvene razvojne trendove, kao što su promjene u stilu življenja, razvoju Internet poslovanja i društvenih medija, i slično. „Prekomjerni turizam“ nije problem (samo) turizma, već je društveni problem.

Međutim, pojavom COVID-19 situacije, prekomjerni turizam dobiva konotaciju nepoželjnosti i sa stajališta javno-zdravstvenih rizika, a postojeći sustav mjera dovodi do novih izazova ne samo održivosti nego i opstanka svih destinacija koje su svoj poslovni model temeljile na masovnom turizmu.

Upravo iz svih gore navedenih razloga, jasno je da je za osmišljavanje kvalitetnih rješenja potrebna aktivna, dinamična i sustavna suradnja svih dionika, a posebice znanosti, obrazovanja, istraživanja, razvoja i inovacija, te veća suradnja među disciplinama i sektorima⁶. Posebice se potiče važnost društvenih inovacija gdje su uvode pojmovi inkluzivnosti i otpornosti/prilagodljivosti na promjene kao dio dugoročnih pristupa održivom razvoju turističkih destinacija⁷.

Upravo temeljem ovih postavki, *Akcijski plan Programa Poštujmo Grad!* nastoji sagledati sve navedene znanstveno-istraživačke perspektive i preporuke kao polazišnu analitičko-plansku podlogu u razmatranju ključnih prioriteta. Analizom ključnih značajki i preporuka struke i globalnih tijela, *Program Poštujmo Grad* integrira navedena saznanja u ovaj prijedlog bez namjere da ih „cementira“ već prije svega da ih stavi u konkretan društveni, gospodarski i ekološki kontekst, odnosno u daljnje razmatranje, razvoj, testiranje i optimiranje kroz procese kontinuiranog participativnog i adaptibilnog planiranja i djelovanja.

Prijedlozi ovih elemenata proizašli su iz detaljne analize postojećih strateško-razvojnih planskih podloga koji su i sami temeljeni na lokalno i regionalno relevantnim analizama, uz sudjelovanje značajnog broja lokalnih i nelokalnih dionika. Analiza razvojnih politika na svim relevantnim razinama, od lokalne preko županijske i nacionalne do globalne značajna je iz više razloga:

- Ove podloge nastale su temeljem dugotrajnih procesa analize koji su uključili velik broj lokalnih i drugih dionika relevantnih za ovu temu. Na ovaj način, *Program Poštujmo Grad!* nastoji svoju intervencijsku logiku temeljiti na već odrađenom participativnom procesu koji je omogućio odgovarajuću razinu objektivnosti u sagledavanju ključnih problema, potreba, mogućnosti i ograničenja. To i ovom prijedlogu daje odgovarajuću težinu i legitimnost. Ipak, ovim se ne isključuje mogućnost da pojedine analitičke podloge nisu uključile sve relevantne dionike ili da se određene spoznaje nisu u međuvremenu promijenile ili su možda čak i nedovoljno kvalitetno interpretirane, odnosno dizajnirane. Stoga, iako se ne polazi „od nule“, te se gradi na solidnim temeljima prethodnih strateških razvojnih dokumenata, ovaj *Akcijski plan* treba biti otvoren za stalno preispitivanje i unapređivanje. To znači otvorenost za komunikaciju, kritičko sagledavanje i doprinose svih dionika u bilo kojem trenutku procesa uspostave sustava i rješenja, kao i za izmjenu i unapređenje pojedinih elemenata *Akcijskog plana* sukladno ustanovljenim potrebama za istima.
- Ove podloge omogućavaju potrebnu dinamiku koja mora postojati u uvjetima koji zahtijevaju brze odgovore na složene izazove. Naime, temeljem strateško-planskih dokumenata moguće je identificirati mjere, aktivnosti i projekte koji spadaju u skupinu agilnih takozvanih „no-regret“⁸

⁶ García-Hernández, M.; de la Calle-Vaquero, M.; Yubero, C.; García-Hernández, M.; de la Calle-Vaquero, M.; Yubero, C. Cultural Heritage and Urban Tourism: Historic City Centres under Pressure. Sustainability 2017

⁷ Cheer, J.M.; Lew, A. Sustainable tourism development: Towards resilience in tourism. Interaction 2017

⁸ Pristup „no-regret“ ili "bez žaljenja" podrazumijeva akcije kućanstava, zajednica i lokalnih / nacionalnih / međunarodnih institucija koje se mogu opravdati s ekonomske, socijalne i ekološke perspektive u situacijama brzih, nepredvidivih promjena i kriza kada nema vremena za dubinske analize i pomno promišljanje i ocjenu svih strateških razvojnih opcija. Akcije "bez žaljenja" povećavaju otpornost, odnosno sposobnost sustava da se

rješenja koja će omogućiti smanjenje ili uklanjanje određenih problema i prije nego što se uspostavi cijeli sustav ili strateški okvir dovede do zadovoljavajuće razine zaokruženosti. Međutim, i ovo ne znači da *Akcijski plan* preudicira da su predložene prioritetne mjere, aktivnosti i projekti prihvatljivija strategija od strategije „ne čini ništa“. Svaka argumentirana rasprava koja će ukazati na manjkavosti određenih prijedloga, odnosno predložiti bolja, provedivija, ekonomičnija, inkluzivnija, kohezivnija i održivija rješenja ne samo da je dobrodošla, već se smatra nužnom ukoliko želimo uistinu osigurati relevantnost i stvaran utjecaj ovih prioritetnih akcija. Stoga, kao i za prethodnu točku, vrijedi otvoren poziv na komunikaciju i suradnju čime se mogu smanjiti vjerojatnosti pogreški u planiranju. Ipak, treba biti i svjestan činjenice da nijedna razina participacije neće sasvim ukloniti opasnost od pogrešaka jer su one sastavni dio svakog planskog procesa, ali i procesa učenja i suočavanja s novim, složenim izazovima. Zbog toga je važno razvijati svojevrsnu toleranciju i otpornost na pogreške, te njihovo prihvaćanje kao dio procesa učenja, rasta i razvoja, što jest jedino i moguće upravo kroz otvoren, participativan proces na načelima lokalnog razvoja upravljanog zajednicom.

- Povezanost *Programa Poštujmo Grad!* sa strateško-razvojnim planskim okvirom važna je i zbog osiguranja resursa potrebnih za realizaciju *Programa*. Naime, samo u slučaju da se mjere, aktivnosti i pod-projekti *Akcijskog plana Programa Poštujmo Grad* mogu povezati s odgovarajućim prioritetima ključnih strateških dokumenata, ali i politika na lokalnim, županijskim, nacionalnim, makroregionalnim, EU i globalnim razinama, moguće je očekivati i njihovo učinkovito financiranje kroz angažman vanjskih izvora financiranja kao što su ESI i drugi dostupni razvojni fondovi. Iako ovo ne znači da se *Akcijski plan* mora slijepo prilagođavati diktatima EU politika, usuglašavanje ili prilagodba narativa može omogućiti izvjesno sufinanciranje najvećeg broja mjera, aktivnosti i projekata kroz primjerice europske izvore financiranja. Da je ovo vrlo realan način realizacije strateških projekata potvrdila je i vrlo intenzivna komunikacija s ključnim dionicima Vlade RH i Europske komisije koji su na prijedloge definirane ovim *Akcijskim planom* reagirali vrlo pozitivno, a za neke je već i najavljena ili čak i dijelom osigurana inicijalna financijska, ali i tehnička podrška.

Stoga, možemo zaključiti da je *Program Poštujmo Grad!* već u prvoj godini provedbe potakao odgovarajuće razvojne procese koji će se u sljedećim fazama otvoriti za još snažniju interakciju sa svim relevantnim dionicima u diskusiji i optimiranju smjernica i aktivnosti proizašlih iz skupa odabranih strateško-razvojnih podloga. Ovdje ističemo samo neke od najvažnijih kao što su:

- *Strategija razvoja turizma i odredbe u kruzingu turizmu na područja grada Dubrovnika (I. faza)*
- *Plan upravljanja svjetskim dobrom UNESCO-a „Starim gradom Dubrovnikom“*
- *Studija održivosti razvoja turizma i prihvatnog kapaciteta s akcijskim planom Grada Dubrovnika*
- *Završno izvješće održivosti destinacije Globalnog vijeća za održivi turizam (GSTC) za Grad Dubrovnik*
- *Strategija razvoja turizma Dubrovačko-neretvanske županije 2012.-2022. godine*
- *Strategija razvoja turizma Republike Hrvatske do 2020. godine*
- *Akcijski plan razvoja nautičkog turizma, 2015.*
- *Upravljanje turizmom na mjestima svjetske baštine: Praktični priručnik za upravitelje svjetske baštine, UNESCO*
- *Prekomjerni turizam: UNWTO strategije za upravljanje urbanim destinacijama*
- *Strateški plan grada Dubrovnika 2018. – 2020.*
- *Strategija razvoja kulture Grada Dubrovnika*
- *Strategija razvoja pametnog grada Dubrovnika*
- *Prostorni plan uređenja grada Dubrovnika*
- *Generalni urbanistički plan Dubrovnika*

pravovremeno, učinkovito i pravedno nosi s različitim vrstama opasnosti. Povećana otpornost osnova je održivog rasta u svijetu višestrukih opasnosti (Heltberg, Siegel, Jorgensen, 2009; UNDP, 2010).

- *Studija prometa i plan mobilnosti Grada Dubrovnika*
- *Strategija razvoja turizma Dubrovačko-neretvanske županije 2012.-2022.*
- *Županijska razvojna strategija Dubrovačko-neretvanske županije 2016.–2020.*
- *Smjernice za integralno upravljanje obalnim područjem dubrovačko-neretvanske županije*
- *Strategija razvoja ljudskih potencijala Dubrovačko-neretvanske županije 2016. – 2020.*
- *ICT Strategija Dubrovačko-neretvanske županije*
- *Studija razvoja zajedničkih turističkih proizvoda srednje, južne Dalmacije i Hercegovine sa marketinškom strategijom*
- *Prostorni plan Dubrovačko-neretvanske županije (2015.)*
- *Demografski razvoj Dubrovačko-neretvanske županije*
- *Glavni plan razvoja funkcionalne regije južna Dalmacija i strateške procjene utjecaja plana/programa na okoliš sa procjenom utjecaja na baštinu za dobra svjetske kulturne baštine*
- *Strategija zaštite, očuvanja i održivog gospodarskog korištenja kulturne baštine RH 2011.-2015.*
- *Strategija i akcijski plan zaštite biološke i krajobrazne raznolikosti Republike Hrvatske*
- *Strategija održivog razvitka Republike Hrvatske (2009)*
- *Studija održivog razvitka kruzing turizma u Hrvatskoj, 2007.*
- *Strategija prometnog razvoja Republike Hrvatske 2017. - 2030.*
- *Partnerski sporazum između Republike Hrvatske i Europske komisije za korištenje EU strukturnih i investicijskih fondova za rast i radna mjesta u razdoblju 2014.-2020.*
- *Operativni program „Konkurentnost i kohezija 2014.-2020.“*
- *Operativni program „Učinkoviti ljudski potencijali 2014.-2020.“*
- *Europa 2020 - Europska strategija za pametan, održiv i uključiv rast*
- *Europski zeleni plan*
- *Plan oporavka Europa sljedeće generacije*
- *Nacionalna razvojna strategija Republike Hrvatske do 2030. godine*
- *Europski sustav turističkih pokazatelja za održive destinacije (ETIS)*
- *Održivi obalni turizam – integrirani pristup planiranju i upravljanju, UNEP/MAP, PAP/RAC*
- *Vodič - pokazatelji održivog razvoja za turističke destinacije 2004., UNWTO*

Najvažniji strateški okvir ovog Akcijskog plana jest poveznica sa *Strategijom razvoja turizma i odredbe u kruzing turizmu na područja grada Dubrovnika (I. faza) iz 2017. godine* (dalje u tekstu: SRT). U funkcionalno-operativnom smislu, stoga, ovaj Akcijski plan predstavlja II. fazu SRT-a.

Navedena *Strategija* postavila je određene strateške okvire opisane u poglavlju 5. Strateške odrednice razvoja turizma grada Dubrovnika koje ovaj Akcijski plan treba operacionalizirati. Struktura SRT-a može se predočiti sljedećim shematskim prikazom, shematski prikazanim na ovaj način kako bi se temeljem ovoga slikovitije prikazali elementi važni za operacionalizaciju strategije kroz ovaj Akcijski plan.

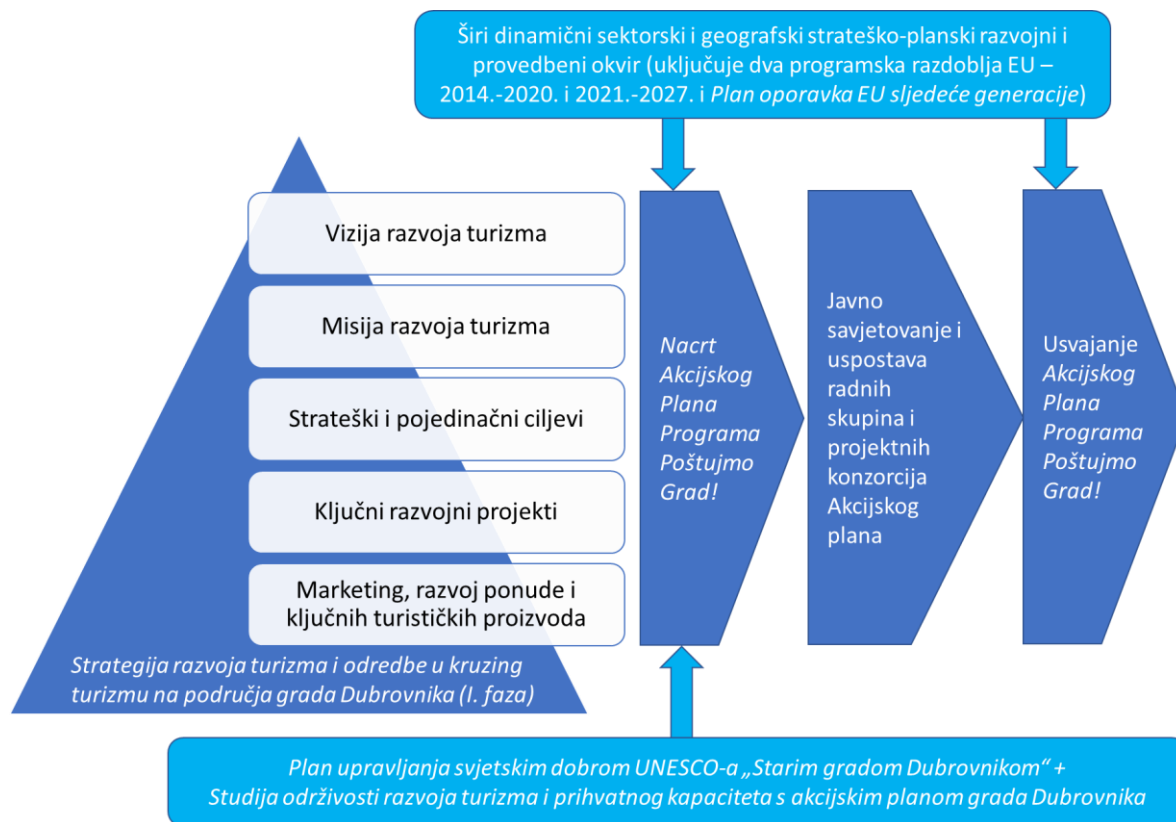
Slika 3 – Logička struktura Strategije razvoja turizma i odredbe u kruzingu turizmu na područja grada Dubrovnika (I. faza) iz 2017. godine

Temeljem ove logičke strukture, predložena je metodološka struktura izrade *Akcijskog plana* prikazana u shematskom prikazu ispod. Ovaj shematski prikaz još jednom ističe da *Akcijski plan* svoju logiku intervencije temelji na integriranom pristupu što znači da uzima u obzir i širi dinamični sektorski i geografski strateško-planski razvojni i provedbeni okvir. Dinamičnost okvira očituje se u činjenici da će se *Akcijski plan* protezati zahvaćanjem u primjerice dva programska razdoblja EU, trenutačno programsko razdoblje koje obuhvaća razdoblje od 2014.-2020. (ali se projekti ovog razdoblja realiziraju sve do 2023. godine) te pripremu i planiranje za novo programsko razdoblje od 2021.-2027. Razlog tome leži u činjenici što je upravo sada vrijeme za programiranje budućeg višegodišnjeg financijskog okvira koje bi trebalo omogućiti programiranje, financiranje i realizaciju najvećih projekata predviđenih *Akcijskim planom*. Stoga, aktivnosti *Akcijskog plana* nužno moraju uzeti u obzir i dinamičan proces planiranja, pripreme, zagovaranja, te prijave ključnih projektnih prijedloga u programiranje ciljeva, prioriteta i prijedloga strateških projekata za sljedeće programsko razdoblje. To je, naime, vjerojatno i jedini način da se ovi strateški projekti i realiziraju, pa je jedna od ključnih aktivnosti *Akcijskog plana* upravo priprema podloga, odnosno programske, tehničke i studijske dokumentacije najvažnijih strateških razvojnih projekata. Ovi projekti usmjereni su rješavanju nekih od najvećih problema i potreba grada Dubrovnika i njegovih stanovnika, odnosno i problema i izazova održivog razvoja grada, kao i samog *Programa Poštujmo Grad!* koji nastoji preusmjeriti razvoj turizma grada Dubrovnika kao grada istinskog održivog i odgovornog turizma.

Ovo je posebice važno jer je u novom razdoblju dogovorena i uspostava instrumenta integriranog teritorijalnog ulaganja za urbanu aglomeraciju Dubrovnika koja može biti dodatni okvir za integrirano rješavanje nekih od najvećih razvojnih problema grada kao što su primjerice održiva mobilnost i prometna infrastruktura.

Osim navedenog, u analitički okvir ugrađene su preporuke većeg broja stručnjaka, primjedbe i prijedlozi uključivo obuhvatne analize i komentari dionika politike grada Dubrovnika, kao i elementi šireg strateško-planskog okvira koji se tiču ključnih fokusa *Akcijskog plana*, a koji nisu navedeni u Strategiji. Tako su u ovaj *Akcijski plan* uvrštene primjerice i preporuke *Strategije razvoja turizma Dubrovačko-neretvanske županije 2012.-2022.* koja, kao dokument višeg reda, predlaže i vrlo

konkretne i relevantne strateško-planske razvojne elemente korisne i potrebne za grad Dubrovnik, te za održivi razvoj turizma grada i njemu šire gravitirajuće regije. Ovo je također posebice važno što će i u promišljanju razvoja strateških projekata, kao i u programiranju projekata urbane aglomeracije Dubrovnik trebati uzeti u obzir i taj širi geografski i političko-administrativni okvir u definiranju ključnih programskih i projektnih obuhvata, odnosno i ključnih dionika tih projekata.

Slika 4 - metodološka struktura izrade Akcijskog plana prikazana u odnosu na Strategiju razvoja turizma i odredbe u kruzingu turizmu na područja grada Dubrovnika (I. faza) iz 2017. godine i širi strateški planski okvir te Plan upravljanja svjetskim dobrom UNESCO-a „Starim gradom Dubrovnikom“

Naravno, ovim se ne zaustavlja proces široko participativnog i dinamički prilagodljivog planiranja pa će svi komentari i stručna mišljenja biti iznimno dobrodošli na sve elemente predloženog Akcijskog plana u sljedećim fazama njegovog razvoja i implementacije.

Preporuke i primjedbe na Strategiju prikupljene tijekom javnih savjetovanja integrirane su koliko je god moguće u prijedlog Akcijskog plana. Posebno smo razmotrili primjedbe vezane uz odnos SRT-a i Plana upravljanja (prioriteti i mjere), odnosno teme koje SRT-om nisu obrađene, a sukladno Planu upravljanja, trebale bi biti dijelom strateškog promišljanja. U tim dijelovima, Akcijski plan nastoji korektivno adresirati ova pitanja čime se Akcijski plan svjesno odmiče od zadanog logičkog okvira SRT-a. Sukladno širem strateškom okviru na koji se oslanja, ovo može smatrati legitimnim razlogom prilagodbe plana stvarnim potrebama. Stoga, ovdje je pojašnjena potreba proširenja, odnosno prilagodbe logičkog okvira Akcijskog plana.

Osim toga, u Akcijski plan nastojali smo uvrstiti i dio komentara i primjedbi na SRT u analitičkoj podlozi, metodologiji, sadržaju, načinu izračuna nosivog kapaciteta, definiranju svrhe (maksimizacija razvoja turizma, umjesto dobiti i podizanja zadovoljstva zajednice, odnosno stavljanje eventualnog cilja

rasta turizma u funkciju ostvarenja potreba lokalne zajednice, cjelogodišnje zaposlenosti i slično), potrebe povezanosti s dokumentima višeg reda, nedostatne analize prostornih planova, neodgovarajućeg pristupa pitanjima izračuna „održivog kapaciteta Dubrovnika“, nedostatka fokusa na konkretne prijedloge mjera unapređenja strukture smještajnih kapaciteta, duljine boravka, prosječne potrošnje i smanjenje sezonalnosti, ali primjedbe tipa zanemarivanja domaćih gostiju, nedostatka integriranog upravljanja prometom, sagledavanja šireg područja (bivše Općine Dubrovnik) kao jedinstvenog klastera, manjka fokusa na širu edukaciju dionika i općenito ljudske resurse, održivog upravljanja prostorom i slično.

Sve dostupne komentare nastojali smo stoga uključiti koliko god je moguće više u *Akcijski plan*, uz napomenu da smo istodobno nastojali učiniti ga dostatno jednostavnim i provedivim koliko god je to moguće s obzirom na složenost i veličinu obuhvata. Pri tome, mogući su i propusti i pogreške, s obzirom na obuhvat intervencijskih podloga. Istodobno, napominjemo da se radi o inicijalnom prijedlogu te da je njihova nadopuna moguća kroz fazu kontinuirano otvorenog procesa javnog savjetovanja. Konačno, upravo svjesni suvremenih trendova koji vode prema adaptivnom i agilnom planiranju, ovaj *Akcijski plan* predlaže usvajanje modela planiranja na način da će se tijekom cijelog procesa raditi periodičke revizije plana uz transparentno sudjelovanje struke i javnosti, posebice uzevši u obzir i procese vezane uz situaciju uzrokovanu COVID-19 bolešću, ali i uz aktualno programiranje novog programskog razdoblja fondova EU koje će izravno utjecati na provedbu većine strateških projekata ovog *Akcijskog plana*.

Analiza prioritetnih problema i ciljeva

U nastavku dokumenta, prikazana je analiza prioritetnih problema i ciljeva, a koja služi kao osnova za izradu prijedloga intervencijske logike *Programa Poštujmo Grad!*. Intervencijska logika *Programa Poštujmo Grad!* u potpunosti integrira, ali sadržajno nadopunjuje, te logički restrukturira intervencijsku logiku *Strategije razvoja turizma i odredbi u kruzing turizmu na područja grada Dubrovnika (I. faza) iz 2017.* (dalje u tekstu: SRT). Na ovaj način, nastoji se zadržati sve ono pozitivno što je ta Strategija iznjedrila, ali i uključiti i nadograditi vrijedne i vrlo relevantne doprinose i komentare svih uključenih dionika kako za vrijeme izrade SRT-a, tako i za vrijeme izrade *Akcijskog plana Programa Poštujmo Grad!*

Paralelno s procesom izrade intervencijske logike radile su se integracijske analize, osmišljavale i provodile kratkoročne mjere, te stvarale podloge za srednjoročne i dugoročne intervencije. Dio njih uključio je i u suradnju s Vladom RH kako bi se pripremio i financijski okvir za određene prioritetne projekte (kao što je projekt integriranog intermodalnog prometnog i urbanog centra Gruž-Grad). Izrada intervencijske logike otvorila je brojne mogućnosti za horizontalnu i vertikalnu integraciju, ali i uključivanje i povezivanje dionika, te razina intervencije. Ovo u konačnici može značajno ubrzati procese promjena jer se integriranim projektnim intervencijama može rješavati više problema i ciljeva istodobno. Primjerice, integrirani razvojni projekt Gruž-Grad gotovo da odgovara na sve ciljeve *Strategije* jer uz integrirano rješavanje pitanja mobilnosti i pristupačnosti rješava i brojna pitanja kvalitete života stanovnika, kvalitete iskustva posjećivanja, odnosno razvoja nove turističke ponude, ali i stvaranja vrijednih društvenih i gospodarskih sadržaja za lokalno stanovništvo.

Analiza problema koja je ostvarena kombinacijom analize postojećih znanstveno-stručnih, statističkih i strateško-plansko razvojnih podloga s jedne strane, te kroz izravnu komunikaciju s dionicima s druge strane, strukturirala je probleme na uzročno-posljedičnom prikazu stabla problema koji je prikazan na grafikonu u nastavku. Problemi identificirani temeljem postojećih strateško-plansko-razvojnih (s naglaskom na SRT), statističkih i znanstveno-stručnih podloga dijelom su navedeni u prethodnim poglavljima. Podaci dobiveni temeljem interakcije s dionicima iz javnog, civilnog i privatnog sektora, prikupljeni su kroz intervjue i upitnike prikupljene od članova Savjetodavnog vijeća *Projekta Poštujmo Grad!* kroz 2018. i 2019. godinu, ali i kroz radionice s dionicima unutar paralelnih procesa *Procjene održivosti destinacije* od strane GSTC-a, izrade *Plana upravljanja svjetskim dobrom UNESCO-a „Starim gradom Dubrovnikom“* te kroz konzultativne sastanke organizirane u okviru URBACT projekta „*Gradovi prijatelji turizma*“.

Ideja ove analize jest stvoriti relevantan, transparentan i jasan intervencijski okvir potreban za pripremu i provedbu procesa upravljanja projektnim ciklusom *Integriranog razvojnog programa Poštujmo Grad!*. Izrađeni prijedlog analize problema moguće je u svakom trenutku komentirati i nadograđivati, do postizanja optimalne razine konsenzusa i usuglašenosti sa svim dionicima.

Razumijevanje problema i potreba uspostave održivog i odgovornog turizma u službi integriranog i održivog razvoja grada Dubrovnika i gravitirajuće regije (Dubrovačko-neretvanska županija, ali i prekogranična gravitirajuća područja koja čine logičnu geografsku i društveno-gospodarski povezanu cjelinu), temeljni su preduvjet osmišljavanja kvalitetne, učinkovite, na rezultate usmjerene, provedive i održive programske intervencije. Stoga, definiranje prijedloga problemske logike ključan je korak u pripremi i osmišljavanju *Programa*.

U nastavku je dan opis prijedloga problemske intervencijske logike.

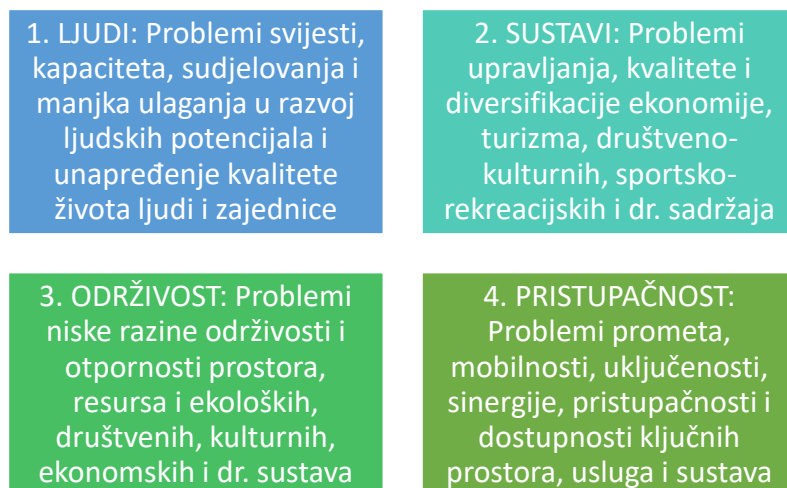
Sukladno definiranim analitičkim i strateško-planskim podlogama, kao središnji problem *Programa Poštujmo Grad!* definiran je:

PRIJEDLOG FORMULACIJE SREDIŠNJEG PROBLEMA

„Izvanredni potencijali društva, gospodarstva, prostora, kulture, prirode i održivog odgovornog turizma u Dubrovniku i gravitirajućim područjima nisu na optimalan način stavljeni u službu cjelovitog, održivog, uključivog i na krize otpornijeg boljitka ljudi, gospodarstva, zajednice, prirodnih eko-sustava i biološke raznolikosti“.

Ovaj središnji problem ima za posljedicu neravnomjeran, nedostatno održiv i na krize nedovoljno otporan razvoj ljudi, organizacija u svim sektorima i zajednice u cjelini, suboptimalno zadovoljstvo i kvaliteta života stalnih, povremenih i privremenih stanovnika, te ugroženost ključnih društvenih, kulturnih, prirodnih, krajobraznih, prostornih i drugih vrijednosti Dubrovnik i gravitirajućih područja. Ove posljedice središnjeg problema prikazane su na sljedećoj stranici na vrhu „stabla problema“ intervencijske logike *Integriranog razvojnog programa Poštujmo Grad!*.

Uzroci središnjeg problema grupirani su u četiri grupe međusobno povezanih uzročnih problema prikazani na „stablu problema“ na sljedećoj stranici odmah na razini ispod središnjeg problema:

Slika 6 – Ključni problemi održivog turizma i ukupnog održivog razvoja Dubrovnik grupirani su u četiri međusobno povezane grupe problema

U grafičkom prikazu razrade analize problema na sljedećoj stranici, problemi su poredani na način da svaka obojana problemska donja razina je uzrok problemima više razine. Primjerice problemi pristupačnosti u plavosivom okviru imaju svoje uzroke u ključnom problemu u plavim poljima ispod (nema sustava upravljanja prometom, nedostatna prometna infrastruktura, itd.). U grafikonu nakon analize problema, nalazi se prijedlog intervencijske logike koji probleme pretvara u ciljeve na način da je uzroke problema pretvara u aktivnosti i rezultate *Programa*, središnji problem u specifični cilj *Programa*, a strateške razvojne posljedice u opće ciljeve *Programa Poštujmo Grad!*. Svi navedeni prijedlozi intervencijske logike podložni su diskusiji, komentarima te prijedlozima unapređenja kako bi se definirala optimalna programska intervencija.

PRIJEDLOG ANALIZE PROBLEMA

Neravnomjeran, nedostavno održiv i na krize nedovoljno otporan razvoj ljudi, organizacija u svim sektorima i zajednice u cjelini	Suboptimalno zadovoljstvo i kvaliteta života stalnih, povremenih i privremenih stanovnika Dubrovnika i gravitirajućih područja	Ugroženost ključnih društvenih, kulturnih, prirodnih, krajobraznih, prostornih i drugih vrijednosti Dubrovnika i gravitirajućih područja	STRATEŠKE RAZVOJNE POSLJEDICE	
„Izvanredni potencijali društva, gospodarstva, prostora, kulture, prirode i održivog odgovornog turizma u Dubrovniku i gravitirajućim područjima nisu na optimalan način stavljeni u službu cjelovitog, održivog, uključivog i na krize otpornijeg boljitka ljudi, gospodarstva, zajednice, prirodnih eko-sustava i biološke raznolikosti“.			SREDIŠNJI PROBLEM	
LJUDI Problemi svijesti, kapaciteta, sudjelovanja i manjka ulaganja u razvoj ljudskih potencijala i poboljšanje kvalitete života ljudi i zajednice	SUSTAVI Problemi upravljanja, kvalitete i diversifikacije turističkih, gospodarskih, društveno-kulturnih, socijalnih, obrazovnih, znanstvenih, IRI, sportsko-rekreacijskih i dr. sadržaja	ODRŽIVOST Problemi niske razine održivosti i otpornosti prostora, resursa i ekoloških, društvenih, kulturnih, ekonomskih i dr. sustava	PRISTUPAČNOST Problemi prometa, mobilnosti, uključenosti, sinergije, pristupačnosti i dostupnosti ključnih prostora, usluga i sustava	KLJUČNI UZROČNI PROBLEMI
Ključni dionici nisu dostatno informirani, kapacitirani i uključeni na način da se razvojne mogućnosti prostora optimalno, cjelovito, održivo i uključivo valoriziraju	Manjak sustava sudioničkog, dinamičkog i pametnog upravljanja, podrške i praćenja održivosti i otpornosti razvoja zajednice, ekonomije, turizma, resursa i ponuda	Monokulturna ekonomija, turistifikacija, gentrifikacija, litorizacija, preizgrađenost, uz istodobni manjak sadržaja i resursa za uravnotežen, održiv i uključiv razvoj	Manjak ulaganja u uspostavu održivog, integriranog, intermodalnog i inteligentnog sustava i sredstava mobilnosti, posebice javnog prijevoza i dijeljene e-mobilnosti	UZROCI ČETIRI KLJUČNA UZROČNA PROBLEMA
Obrazovanje nije usklađeno s potrebama i mogućnostima lokalnog i globalnog tržišta rada, gospodarstva, ljudi, zajednice, kulturnog i prirodnog okoliša	Manjak ulaganja u poboljšanje kvalitete, raznovrsnosti, konkurentnosti i cjelogodišnje dostupnosti postojećih te razvoj novih vrijednosti, resursa i ponuda	Neodgovarajuća zaštita, valorizacija i neodrživo korištenje kulturne i povijesne materijalne i nematerijalne baštine te izvornih vrijednosti ljudi i zajednice	Manjak ulaganja u razvoj integrirane i pristupačne višenamjenske plave, zelene i sive infrastrukture, javnih prostora i sadržaja, trgova, riva, šetnica i parkova	
Manjak ulaganja u kvalitetu života, rada, odmora i boravka stalnih, povremenih i privremenih stanovnika u urbanim, suburbanim i ruralnim područjima	Manjak ulaganja u istraživanje, razvoj, inovacije, znanost, nove tehnologije, kreativne i kulturne sektore, te eko-sustave za razvoj poduzetništva, ulaganja i inovacija	Neodgovarajuća zaštita, valorizacija i održivo korištenje okoliša, prirodne baštine i prostora, odnosno njihove biološke i krajobrazne raznovrsnosti	Manjak ulaganja u kratke lance opskrbe, lance vrijednosti održivog, regenerativnog i transformativnog turizma, zelene, plave i digitalne ekonomije i dr. povezanih sektora	
Radna mjesta u zajednici nisu dovoljno raznovrsna, atraktivna i održiva za zadržavanje postojećih i privlačenje novih ljudskih potencijala	Manjak komunikacije, koordinacije, sustavne suradnje i partnerstva dionika javnog, privatnog i civilnog sektora u sustavima, programima i sadržajima	Nedostatna primjena načela i rješenja energetske učinkovitosti, obnovljivih izvora energije, kružne i regenerativne ekonomije, održivog gospodarenja otpadom i sl.	Manjak ulaganja u policentričan, ravnomjeran i održivi razvoj urbanih, suburbanih i ruralnih područja i strateških projekata od lokalnog i regionalnog značaja	
Manjak ulaganja u darovite i/ili visoko motivirane, djecu, mlade, obitelji, sezonske radnike, OSI, socijalno ugrožene, nemoćne, starije i dr. skupine s posebnim potrebama	Manjak ulaganja i izgradnje brenda Dubrovnika kao destinacije kvalitetnog, cjelogodišnjeg održivog i odgovornog turizma posebnih interesa	Neodgovarajući sustav upravljanja rizicima, sigurnošću, zaštitom, spašavanjem, prilagodbom i učinkovitim odgovorima na dinamične globalne promjene i krize	Nedostatna pristupačnost za skupine u riziku od isključenosti (osobe s invaliditetom, stariji, nemoćni, obitelji s malom djecom, stanovnici otoka i sela i sl.)	

PRIJEDLOG CILJEVA

Ravnomjeran, održiv i na krize otporan razvoj ljudi, organizacija u svim sektorima i zajednice u cjelini	Unaprijeđeno zadovoljstvo i kvaliteta života stalnih, povremenih i privremenih stanovnika Dubrovnika i gravitirajućih područja	Održivo korištenje ključnih društvenih, kulturnih, prirodnih, krajobraznih, prostornih i drugih vrijednosti Dubrovnika i gravitirajućih područja	OPĆI CILJEVI PROGRAMA	
„Izvanredni potencijali društva, gospodarstva, prostora, kulture, prirode i održivog odgovornog turizma u Dubrovniku i gravitirajućim područjima su na optimalan način stavljeni u službu cjelovitog, održivog, uključivog i na krize otpornijeg boljitka ljudi, gospodarstva, zajednice, prirodnih eko-sustava i biološke raznolikosti“.			SVRHA – SPECIFIČNI CILJ PROGRAMA	
STRATEŠKI CILJ 1: LJUDI Unapređena svijest, kapaciteti, sudjelovanje i ulaganja u razvoj ljudskih potencijala i poboljšanje kvalitete života ljudi i zajednice	STRATEŠKI CILJ 2: SUSTAVI Sustavi upravljanja, kvalitete i diversifikacije turističkih, gospodarskih, društveno-kulturnih, socijalnih, obrazovnih, znanstvenih, IRI, sportsko-rekreacijskih i dr. sadržaja	STRATEŠKI CILJ 3: ODRŽIVOST Unapređena razina održivosti i otpornosti prostora, resursa i ekoloških, društvenih, kulturnih, ekonomskih i dr. sustava	STRATEŠKI CILJ 4: PRISTUPAČNOST Unapređena kvaliteta prometa, mobilnosti, uključenosti, sinergije, pristupačnosti i dostupnosti ključnih prostora, usluga i sustava	REZULTATI PROGRAMA
Ključni dionici su informirani, kapacitirani i uključeni na način da se razvojne mogućnosti prostora optimalno, cjelovito, održivo i uključivo valoriziraju	Razvoj sustava sudioničkog, dinamičkog i pametnog upravljanja, podrške i praćenja održivosti i otpornosti razvoja zajednice, ekonomije, turizma, resursa i ponuda	Diversificirana ekonomija, smanjena turistifikacija, gentrifikacija, litorizacija i preizgrađenost, uvećani sadržaji i resursi za uravnotežen, održiv i uključiv razvoj	Povećana ulaganja u uspostavu održivog, integriranog, intermodalnog i inteligentnog sustava i sredstava mobilnosti, posebice javnog prijevoza i dijeljene e-mobilnosti	AKTIVNOSTI PROGRAMA
Obrazovanje je usklađenije s potrebama i mogućnostima lokalnog i globalnog tržišta rada, gospodarstva, ljudi, zajednice, kulturnog i prirodnog okoliša	Povećana ulaganja u poboljšanje kvalitete, raznovrsnosti, konkurentnosti i cjelogodišnje dostupnosti postojećih te razvoj novih vrijednosti, resursa i ponuda	Unapređena zaštita, valorizacija i održivo korištenje kulturne i povijesne materijalne i nematerijalne baštine te izvornih vrijednosti ljudi i zajednice	Povećana ulaganja u razvoj integrirane i pristupačne višenamjenske plave, zelene, sive i digitalne/IKT infrastrukture, javnih prostora i sadržaja, trgova, riva, šetnica i sl.	
Povećana ulaganja u kvalitetu života, rada, odmora i boravka stalnih, povremenih i privremenih stanovnika u urbanim, suburbanim i ruralnim područjima	Povećana ulaganja u istraživanje, razvoj, inovacije, znanost, nove tehnologije, kreativne i kulturne sektore, te eko-sustave za razvoj poduzetništva, ulaganja i inovacija	Unapređena zaštita, valorizacija i održivo korištenje okoliša, prirodne baštine i prostora, odnosno njihove biološke i krajobrazne raznovrsnosti	Povećana ulaganja u kratke lance opskrbe, lance vrijednosti održivog, regenerativnog i transformativnog turizma, zelene, plave i digitalne ekonomije i dr. povezanih sektora	
Unapređena raznovrsnost, atraktivnost i održivost radnih mjesta u zajednici za zadržavanje postojećih i privlačenje novih ljudskih potencijala	Unapređena komunikacija, koordinacija, sustavna suradnja i partnerstvo dionika javnog, privatnog i civilnog sektora u sustavima, programima i sadržajima	Unapređena primjena načela i rješenja energetske učinkovitosti, obnovljivih izvora energije, kružne i regenerativne ekonomije, održivog gospodarenja otpadom i sl.	Povećana ulaganja u policentričan, ravnomjeran i održivi razvoj urbanih, suburbanih i ruralnih područja i strateških projekata od lokalnog i regionalnog značaja	
Povećana ulaganja u darovite i/ili visoko motivirane, djecu, mlade, obitelji, sezonske radnike, OSI, socijalno ugrožene, nemoćne, starije i dr. skupine s posebnim potrebama	Pokrenuta ulaganja i izgrađen brend Dubrovnika kao destinacije kvalitetnog, cjelogodišnjeg održivog i odgovornog turizma posebnih interesa	Unapređen sustav upravljanja rizicima, sigurnošću, zaštitom, spašavanjem, prilagodbom i učinkovitim odgovorima na dinamične globalne promjene i krize	Unapređena pristupačnost za skupine u riziku od isključenosti (osobe s invaliditetom, stariji, nemoćni, obitelji s malom djecom, stanovnici otoka i sela i sl.)	

Prijedlog intervencijske logike Programa

Temeljem prijedloga analize problema i ciljeva, izrađen je prijedlog intervencijske logike *Akcijskog plana Programa Poštujmo Grad* s popisom programskih ciljeva (opći i specifični), rezultata i aktivnosti sa svim pokazateljima ostvarenja prikazanih u tablici ispod. Napominjemo da su odabir samih pokazatelja, kao i veličine pokazatelja u tablici ispod okvirne, a time i financijske vrijednosti pojedinih aktivnosti te se mogu prilagođavati nakon javnih konzultacija. Cilj je Program učiniti što konkretnijim, a njegovu pripremu, provedbu, praćenje i evaluaciju opskrbljenu sa što više SMART pokazatelja kako bi se moglo u svim fazama pratiti napredovanje i ostvarenje ciljeva Programa sukladno zajednički definiranim pokazateljima. Svi prijedlozi izmjena, nadopuna i poboljšanja kako logičke strukture, tako i same formulacije ciljeva, rezultata, aktivnosti, pokazatelja, pa i izvora provjere te vanjskih pretpostavki i preduvjeta ostvarenja podložni su diskusiji i unapređenju u komunikaciji sa svim zainteresiranim dionicima grada Dubrovnika i ovog Programa.

Opći ciljevi Programa	Pokazatelji ostvarenja općih ciljeva	Izvori provjere pokazatelji	
<p>1. Doprinijeti povećanju zadovoljstva i kvalitete života, rada, odmora i sinergije lokalnih ljudi, posjetitelja, turističkog sektora, gospodarstva i drugih dionika lokalne zajednice</p> <p>2. Doprinijeti očuvanju, održivom korištenju i optimalnoj valorizaciji ljudske, društvene, kulturne, prostorne, krajobrazne i prirodne resursne osnove turizma i zajednice, očuvanju i unapređenju statusa i ugleda destinacije zaštićene svjetske baštine, te brendiranju Dubrovnika i njegove gravitirajuće regije kao svjetskog lidera održivog, odgovornog, na krize otpornog, ali i pametnog, regenerativnog i uključivog turizma posebnih interesa i gospodarstva temeljenog na zelenim, plavim, društvenim i digitalnim inovacijama, kreativnim i kulturnim industrijama, te kratkim lancima opskrbe</p>	<p>1. Zadovoljstvo i kvaliteta života, rada, odmora i sinergije lokalnih ljudi, posjetitelja, turističkog sektora, gospodarstva i drugih dionika lokalne zajednice dovedena iznad razine 80% po svim kategorijama u 2026. godini (godinu dana nakon završetka provedbe Programa)</p> <p>2. Grad Dubrovnik i njegova gravitirajuća regija u stručnoj i znanstvenoj literaturi prepoznati kao primjer dobre prakse adaptivnog, integriranog i agilnog održivog, uključivog, diversificiranog, regenerativnog i na krize otpornog turističkog i gospodarskog razvoja, stupanj usklađenosti pokazatelja razvoja turizma i gospodarstva temeljenog na zelenim, plavim, društvenim i digitalnim inovacijama (struktura kapaciteta i prometa, prosječna potrošnja, sezonalnost, diversifikacija i ravnomjernija distribucija, inovacijski programi, podrške i sustavi za zelene, plave, društvene i digitalne inovacije itd.) s razvojnim ciljevima, ugledom, vrijednostima i potencijalima destinacije unapređen u najmanje 50% pokazatelja u 2026. godini</p>	<p>1. Istraživanje zadovoljstva ključnih dionika turizma i lokalne zajednice Sveučilišta u Dubrovniku</p> <p>2. Stručna i znanstvena literatura, Statistike TZ Grada Dubrovnika, HTZ-a, Ministarstva turizma i sporta, Ministarstva gospodarstva i održivog razvoja, <i>Izvešće Programa Poštujmo Grad!</i></p>	

Specifični cilj Programa	Pokazatelji ostvarenja specifičnog cilja	Izvori provjere pokazatelji ostvarenja specifičnog cilja	Vanjske pretpostavke ostvarenja općih ciljeva
<p>Osmisliti, razviti i proširiti praksu i načela inovativnog održivog, odgovornog, uključivog, cjelogodišnjeg, diversificiranog i na krize otpornog turizma i gospodarstva te svih povezanih ključnih sektora (obrazovanje, znanost, istraživanje, razvoj i inovacije, kultura i umjetnost, zaštita okoliša, sport i rekreacija, sigurnost i zaštita, zdravstvene i socijalne usluge, promet i mobilnost, komunalne djelatnosti, civilno društvo itd.) koji će razvojne potencijale u Dubrovniku i gravitirajućim turističkim područjima staviti u službu uravnoteženijeg, održivijeg i na krize otpornijeg boljitka i razvoja ljudi, gospodarstva i zajednice u cjelini</p>	<p>1. Grad Dubrovnik je dobio certifikat destinacije održivog turizma sukladno kriterijima GSTC-a te unaprijedio pokazatelje ocjene održivosti po svim ključnim kriterijima (1. Upravljanje, 2. Ekonomska dobrobit, 3. Kultura, zajednica i posjetitelji i 4. Okolišna dobrobit) s ukupnom prosječnom ocjenom iznad 2.26 (najmanje minimalna ocjena izvrsnih performansi održivosti).</p> <p>2. Grad Dubrovnik je postao prepoznat kao hrvatski, makroregionalni (Jadransko-jonski), EU i globalni pokretač i nositelj inovativnih integriranih aktivnosti i projekata razvoja održivog, odgovornog, uključivog, cjelogodišnjeg, diversificiranog i na krize otpornog turizma, gospodarstva i ključnih sektora</p>	<p>1. Certifikat održive destinacije održivog turizma, procjena održivosti destinacije po kriterijima GSTC-a na kraju 2025.</p> <p>2. Znanstvena i stručna literatura, programska i projektna izvješća, međunarodna javna priznanja i objave u međunarodnim medijima</p>	<p>1. Stabilnost globalnih turističkih, gospodarskih, geopolitičkih, klimatskih i javnozdravstvenih kretanja</p> <p>2. Ključni dionici u politici, turizmu, gospodarstvu i zajednici nastavljaju provoditi AP PPG!</p>

Rezultati	Pokazatelji ostvarenja rezultata	Izvori provjere pokazatelja	Pretpostavke ostvarenja specifičnog cilja
<p>R1. Unapređena svijest, kapaciteti, sudjelovanje i ulaganja u razvoj ljudskih potencijala i poboljšanje kvalitete života ljudi i zajednice</p>	<p>R1. Praksa održivog, odgovornog, uključivog, cjelogodišnjeg, diversificiranog i na krize otpornog turizma i gospodarstva temeljenog na zelenim, plavim, društvenim i digitalnim inovacijama, kreativnim i kulturnim industrijama, te kratkim lancima opskrbe postaje pravilo, a ne izuzetak, s više od 80% dionika upoznatih s ovim pojmovima i konceptima, te više od 40% ključnih dionika aktivno uključenih u aktivnosti i projekte Programa</p>	<p>R1. Izvješće PPG!, istraživanja Sveučilišta u Dubrovniku, procjena održivosti GSTC-a 2025. godine</p>	<p>1. Stabilnost globalnih turističkih, gospodarskih, geopolitičkih i klimatskih kretanja</p>
<p>R1.1. Ključni dionici informirani, kapacitirani i uključeni na način da se razvojne mogućnosti prostora optimalno, cjelovito, održivo i uključivo valoriziraju</p>	<p>R1.1. Provedeni informativno-edukativni programi sa sustavom nagrađivanja najboljih projekata, inicijativa i praksi među učenicima i studentima, djelatnicima u turizmu, obrazovanju, kulturi, zaštiti prirode i javnoj upravi, vodičima, turističkim agencijama, udrugama, ustanovama i posjetiteljima (12 nagrada godišnje, 50.000 dionika uključeno svake godine, uključivo građane i posjetitelje)</p>	<p>R1.1. Objave na Internet portalima, društvenim mrežama, potpisne liste sudionika predavanja, radionica, okruglih stolova, anketni upitnici o zadovoljstvu</p>	<p>2. Suradnja s partnerima na lokalnoj, regionalnoj, nacionalnoj, EU i globalnoj razini (CLIA, UNWTO) se nastavlja</p>
<p>R1.2. Obrazovanje je usklađenije s potrebama i mogućnostima lokalnog i globalnog tržišta rada, gospodarstva, ljudi, zajednice, kulturnog i prirodnog okoliša</p>	<p>R1.2. Uvedeni novi formalni i neformalni obrazovni programi te unapređeni postojeći formalni i neformalni obrazovni programa u skladu s ciljevima AP PPG!, te promicanja i uvođenja načela i prakse održivog i odgovornog turizma (najmanje 20 programa)</p>	<p>R1.2. Kurikuli unaprjeđenih i novih obrazovnih programa, evidencija o polaznicima ovih programa</p>	
<p>R1.3. Povećana ulaganja u kvalitetu života, rada, odmora i boravka stalnih, povremenih i privremenih stanovnika u urbanim, suburbanim i ruralnim područjima</p>	<p>R1.3. Pokrenuto najmanje 30 i realizirano najmanje 20 projekata ulaganja u kvalitetu života, rada, odmora i boravka stalnih, povremenih i privremenih stanovnika u urbanim, suburbanim i ruralnim područjima u razdoblju od 2021.-2025.</p>	<p>R1.3. Dokumentacija društveno-kulturnih, informacijskih, savjetodavnih i inovacijsko-razvojnih poduzetničkih centara</p>	
<p>R1.4. Unaprjeđena raznovrsnost, atraktivnost i održivost radnih mjesta u zajednici za zadržavanje postojećih i privlačenje novih ljudskih potencijala</p>	<p>R1.4. Smanjena sezonalnost i kvaliteta najmanje 30% radnih mjesta u turizmu, najmanje 500 novih kvalitetnih radnih mjesta u sektorima koji nisu izravno povezani s turizmom (znanost i IRI, IKT i dr. tehnološki i kreativni sektori, proizvodnja, usluge...) do kraja 2025.</p>	<p>R1.4. Evidencija HZZ-a, HGK-a, poduzetničkih potpornih institucija, istraživanja Sveučilišta u Dubrovniku</p>	
<p>R1.5. Povećana ulaganja u darovite i/ili visoko motivirane, djecu, mlade, obitelji, sezonske radnike, OSI, socijalno ugrožene, nemoćne, starije i dr. skupine s posebnim potrebama</p>	<p>R1.5. Razvijen i funkcionalan centar izvrsnosti, uspostavljeni dnevni centri, klubovi i društva za rad sa svim ciljnim skupinama kroz model polivalentnih društveno-kulturnih, edukacijskih i razvojnih centara u svim naseljima na načelima javno-privatno-civilnog partnerstva</p>	<p>R1.5. Evidencija centra izvrsnosti, dnevnih centara, klubova i društava, te društveno-kulturnih centara</p>	

<p>R2. Uspostavljen sustav upravljanja, kvalitete i diversifikacije turističkih, gospodarskih, društveno-kulturnih, socijalnih, obrazovnih, znanstvenih, IRI, sportsko-rekreacijskih i dr. sadržaja</p>	<p>R2. Unapređena projektna i programska međusektorska suradnja, uspostavljeno tijelo i model upravljanja održivim i uključivim razvojem destinacije i zajednice na načelima dobrog sudioničkog upravljanja i javno-privatno-civilnog partnerstva za lokalni razvoj prema EU smjernicama lokalnog razvoja pod vodstvom zajednice</p>	<p>R2. Izvješće PPG!, program rada i izvješća uspostavljenog tijela, potpisne liste sudionika, evaluacija rada tijela od strane ključnih dionika</p>	
<p>R2.1. Uspostavljen sustav sudioničkog, dinamičkog i pametnog upravljanja, podrške i praćenja održivosti i otpornosti razvoja zajednice, ekonomije, turizma, resursa i ponuda</p>	<p>R2.1. Uspostavljena funkcionalna i održiva radna tijela/organizacije za upravljanje turizmom destinacije (DMO) podržana digitalnim kolaborativnim platformama uz sudjelovanje i podršku ključnih dionika, uspostavljeno lokalno javno-privatno-civilno partnerstvo za razvoj, uspostavljen sustav participativnog budžetiranja</p>	<p>R2.1. Izvješće PPG!, program rada i izvješća uspostavljenog DMO-a i lokalnog partnerstva, potpisne liste sudionika, godišnje evaluacija rada</p>	
<p>R2.2. Povećana ulaganja u poboljšanje kvalitete, raznovrsnosti, konkurentnosti i cjelogodišnje dostupnosti postojećih te razvoj novih vrijednosti, resursa i ponuda</p>	<p>R2.2. Pripremljena i pokrenuta ulaganja u svim gradskim naseljima s društveno-kulturnim, obrazovnim, kreativnim, poduzetničko-potpornim i posjetiteljskim sadržajima u funkciji unapređenja kvalitete življenja i kvalitete posjećivanja na području cijelog grada</p>	<p>R2.2. Projektno-tehnička dokumentacija, ugovoreni i započeti projekti sufinancirani iz ESI fondova, NPOO i dr. izvora</p>	
<p>R2.3. Povećana ulaganja u istraživanje, razvoj, inovacije, znanost, nove tehnologije, kreativne i kulturne sektore, te eko-sustave za razvoj poduzetništva, ulaganja i inovacija</p>	<p>R2.3. Pokrenuto najmanje jedno ulaganje u svakom od navedenih sektora te uspostavljen funkcionalan eko-sustav za razvoj poduzetništva, ulaganja i inovacija posebice u održivi, odgovorni, na krize otporni, pametni, regenerativni i uključivi turizam posebnih interesa i gospodarstvo temeljeno na zelenim, plavim, društvenim i digitalnim inovacijama, kreativnim i kulturnim industrijama, te kratkim lancima opskrbe</p>	<p>R2.3. Izvješće PPG!, e-sustav za praćenje razvojnih projekata (SPUR), projektna dokumentacija, podaci TZ-a, HGK-a i Grada Dubrovnika</p>	
<p>R2.4. Unaprjeđena komunikacija, koordinacija, sustavna suradnja i partnerstvo dionika javnog, privatnog i civilnog sektora u sustavima, programima i sadržajima</p>	<p>R2.4. Funkcionalna savjetodavna i radna tijela, s najmanje dva sastanka godišnje, radnom dokumentacijom i odobrenim godišnjim planovima rada, uspostavljen i funkcionalan međunarodni inovacijski klaster u segmentu održivog turizma, mobilnosti, zelenih i plavih inovacija, zdravog života, sporta i rekreacije</p>	<p>R2.4. Potpisne liste, zapisnici sastanaka, program rada, izvješća o radu, popis projekata, proizvoda i usluga inovacijskog klastera</p>	
<p>R2.5. Pokrenuta ulaganja i izgrađen brend Dubrovnika kao destinacije kvalitetnog, cjelogodišnjeg inovativnog održivog, odgovornog, otpornog i regenerativnog turizma posebnih interesa, ali i inovativnog i raznovrsnog gospodarstva i života</p>	<p>R2.5. Provedena globalna promotivna kampanja destinacija inovativnog održivog, odgovornog, otpornog i regenerativnog turizma posebnih interesa, promovirani novi proizvodi i usluge, realizirani projekti ulaganja koji podupiru brend i nude nove ponude i doživljaje (pr. obrazovni, IRI, nomadski, „workation“, poslovni, kreativni, ruralni, transformativni i dr. turizam posebnih interesa)</p>	<p>R2.5. Marketinški i promotivni materijali, foto-dokumentacija, objave u medijima, istraživanja Sveučilišta u Dubrovniku među stanovnicima, posjetiteljima i strukom o percepciji grada</p>	

<p>R3. Unaprjeđena razina održivosti i otpornosti prostora, resursa i ekoloških, društvenih, kulturnih, ekonomskih i dr. sustava</p>	<p>R3. Osmišljen plan i program osiguranja održivosti i otpornosti prostora, resursa i ekoloških, društvenih, kulturnih, ekonomskih i dr. sustava</p>	<p>R3. Izvješće PPG!, dokumentacija Grada Dubrovnika i partnera u sektoru održivosti i otpornosti</p>	
<p>R3.1. Diversificirana ekonomija, smanjena turistifikacija, gentrifikacija, litorizacija i preizgrađenost, uvećani sadržaji i resursi za uravnotežen, održiv i uključiv razvoj</p>	<p>R3.1. Uspostavljen sustav integriranog održivog i regenerativnog razvojnog i prostornog planiranja, pripremljeni i pokrenuti programi i projekti održivog i regenerativnog urbanog, suburbanog i ruralnog razvoja koji sprečavaju razvojnu degradaciju prostora i resursa, te omogućavaju uravnotežen, održiv i uključiv razvoj</p>	<p>R3.1. Projektna baza podataka, projektni obrasci, ugovor o financiranju i/ili provedbi projekta pri nadležnom UO Grada Dubrovnika</p>	
<p>R3.2. Unaprjeđena zaštita, valorizacija i održivo korištenje kulturne i povijesne materijalne i nematerijalne baštine te izvornih vrijednosti ljudi i zajednice</p>	<p>R3.2. Uspostavljen sustav zaštite, valorizacije i održivog korištenja kulturne i povijesne materijalne i nematerijalne baštine te izvornih vrijednosti ljudi i zajednice sa strateškim projektima Gruž – Grad, Svjetskim centrom baštine (prezentacijski centar Dubrovačke republike), integriranim programom obnove dubrovačkih ljetnikovaca i sl. javno-privatno-civilnim programima i projektima</p>	<p>R3.2. Izvješće PPG!, izvješća Grada Dubrovnika i partnera u sektoru zaštite, valorizacije i održivog korištenja kulturne i povijesne materijalne i nematerijalne baštine</p>	
<p>R3.3. Unaprjeđena zaštita, valorizacija i održivo korištenje okoliša, prirodne baštine i prostora, odnosno njihove biološke i krajobrazne raznovrsnosti</p>	<p>R3.3. Uspostavljen sustav zaštite, valorizacije i održivog korištenja okoliša, prirodne baštine i prostora, odnosno njihove biološke i krajobrazne raznovrsnosti sa strateškim projektima uređenja obalnog pojasa Rijeke Dubrovačke, novog akvarija, centra za zaštitu i promociju prirodnih vrijednosti Jadranskog mora u Gružu i sl. javno-privatno-civilnim programima i projektima</p>	<p>R3.3. Izvješće PPG!, izvješća Grada Dubrovnika i partnera u sektoru zaštite, valorizacije i održivog korištenja okoliša, prirodne i krajobrazne baštine te biološke raznovrsnosti</p>	
<p>R3.4. Unaprjeđena primjena načela i rješenja energetske učinkovitosti, obnovljivih izvora energije, kružne i regenerativne ekonomije, održivog gospodarenja otpadom i sl.</p>	<p>R3.4. Pripremljena i pokrenuta kampanja uvođenja obnovljivih izvora energije na javnim i privatnim objektima, realizirana najmanje dva pilot projekta OIE na području grada, odobren i započet jedan strateški projekt koji promiče kratke lance opskrbe, kružnu i regenerativnu ekonomiju, te održivo gospodarenje otpadom</p>	<p>R3.4. Objave u medijima, projektna dokumentacija, ugovori o financiranju, projektna izvješća</p>	
<p>R3.5. Unaprjeđen sustav upravljanja rizicima, sigurnošću, zaštitom, spašavanjem, prilagodbom i učinkovitim odgovorima na dinamične globalne promjene i krize</p>	<p>R3.5. Pripremljeni i provedeni programi izgradnje kapaciteta ključnih dionika u javnom, privatnom i civilnom sektoru, unapređeni planovi upravljanja rizicima, pripremljen i pokrenut program ekonomskog oporavka i otpornosti, pokrenuta najmanje dva strateška projekta ulaganja u povećanje otpornosti na globalne promjene i krize</p>	<p>R3.5. Izvješće PPG!, izvješća Grada Dubrovnika i partnera u sektoru upravljanja rizicima, sigurnošću, zaštitom, spašavanjem i krizama</p>	

<p>R4. Unaprjeđena kvaliteta prometa, mobilnosti, uključenosti, pristupačnosti i dostupnosti ključnih prostora, usluga i sustava</p>	<p>R4. Povećan broj i kvaliteta mogućnosti prometovanja i mobilnosti na cijelom području grada Dubrovnika i gravitirajućih područja urbane aglomeracije za sve skupine građana i posjetitelja, robe i usluge, integracija prometnih i komunikacijskih sustava</p>	<p>R4. Izvješće PPG!, izvješća Grada Dubrovnika i partnera u sektoru prometovanja i mobilnosti</p>	
<p>R4.1. Povećana ulaganja u uspostavu održivog, integriranog, intermodalnog i inteligentnog sustava i sredstava mobilnosti, posebice javnog prijevoza i dijeljene e-mobilnosti</p>	<p>R4.1. Izrađen Plan održive urbane mobilnosti Grada Dubrovnika, tehnička specifikacija i projektna dokumentacija za integrirani sustav upravljanja prometnim sustavom, prijavljeni, ugovoreni i pokrenuti projekti ulaganja u sustav održive i pametne mobilnosti s ITS-om i prometnim dispečerskim centrom, uključivo i javnim i/ili koncesioniranim sustavima kopnene i pomorske e-mobilnosti (električni brodski tramvaj, električne bicikle i druga dijeljena e-vozila, niskopodni ekološki autobusi i regulirani e-taksi sustav)</p>	<p>R4.1. Izvješće PPG!, izvješća Grada Dubrovnika i partnera u sektoru prometovanja i mobilnosti (Libertas, Sanitat, Jadrolinija, lučke uprave, koncesionari za e-vozila, udruženja autobusnih i taksi prijevoznika...)</p>	
<p>R4.2. Povećana ulaganja u razvoj integrirane i pristupačne višenamjenske plave, zelene, sive i digitalne/IKT infrastrukture, javnih prostora i sadržaja, trgova, riva, šetnica i sl.</p>	<p>R4.2. Pripremljeno i pokrenuto ulaganje u strateški integrirani program Gruž-Grad, priprema i realizacija projekata ulaganja u sustav javnih i privatnih parkirališta i garaža uključivo i park&ride i park&sail sustave, napravljen plan i pokrenuti projekti ulaganja u zelenu, plavu i sivu infrastrukturu (parkovi, šetnice, drvoredi, zelene rekreacijske zone, višenamjenski obalni pojas sa rivama, šetnicama, biciklističkim stazama, ugostiteljskim i javnim sadržajima i sl.)</p>	<p>R4.2. Izvješća Grada Dubrovnika i partnera u sektoru prometa i mobilnosti, te plave (Hrvatske vode, Vodovod, lučke uprave...), zelene (Vrtlar, Hrvatske šume...) i sive (ŽC, HC...)</p>	
<p>R4.3. Povećana ulaganja u kratke lance opskrbe, lance vrijednosti održivog, regenerativnog i transformativnog turizma, zelene, plave i digitalne ekonomije i dr. povezanih sektora</p>	<p>R4.3. Pripremljeni i pokrenuti projekti ulaganja u razvoj lokalnih primarnih proizvodnji od strateškog značaja, uspostavljeni lanci vrijednosti i kratki lanci opskrbe u najmanje dva strateška sektora, osmišljen najmanje po jedan inovativni projekt regenerativnog i transformativnog turizma, te zelene, plave i digitalne ekonomije</p>	<p>R4.3. Ugovori o financiranju, Izvješće PPG! i Grada Dubrovnika i dionika turizma, zelene, plave, digitalne, kužne i regenerativne ekonomije</p>	
<p>R4.4. Povećana ulaganja u policentričan, ravnomjeran i održivi razvoj urbanih, suburbanih i ruralnih područja i strateških projekata od lokalnog i regionalnog značaja</p>	<p>R4.4. Izrađena projektna dokumentacija i pokrenut dio projekata usmjerenih policentričnom, ravnomjernom i održivom razvoju urbanih, suburbanih i ruralnih područja i strateških projekata od lokalnog i regionalnog značaja (pr. HomePort, brze ceste, itd.)</p>	<p>R4.4. Izvješća Grada Dubrovnika i partnera u sektoru prometa i mobilnosti</p>	
<p>R4.5. Unaprjeđena pristupačnost za skupine u riziku od isključenosti (osobe s invaliditetom, stariji, nemoćni, obitelji s malom djecom, stanovnici otoka i sela i sl.)</p>	<p>R4.5. Realizirano najmanje deset prioritarnih ulaganja u unapređenje mobilnosti i pristupačnosti za sve skupine stalnih, povremenih i privremenih stanovnika, s posebnim naglaskom na skupine u riziku od isključenosti uslijed nepristupačnosti</p>	<p>R4.5. Izvješća Grada Dubrovnika i partnera u sektoru prometa i mobilnosti, evaluacija pristupačnosti</p>	

Aktivnosti	Sredstva	Financije	Preduvjeti početka projekata
<p>A1. Razvoj ljudskih potencijala A1.1. Priprema i provedba aktivnosti informiranja, uključivanja, edukacije i savjetovanja i uključivanja ključnih dionika A1.2. Prilagodba postojećih i uvođenje novih formalnih i neformalnih obrazovnih programa u skladu s potrebama i mogućnostima tržišta, ljudi i zajednice A1.3. Priprema i realizacija projekata ulaganja u kvalitetu života, odmora i boravka stalnih, povremenih i privremenih stanovnika Dubrovnika i gravitirajućih područja A1.4. Osmisliti i pokrenuti mjere poticanja otvaranja novih, te unapređenja i očuvanja postojećih kvalitetnih i održivih radnih mjesta u turizmu i drugim sektorima A1.5. Pokrenuti međusektorske projekte ulaganja u razvoj programa i sadržaja za darovite i/ili visoko motivirane, djecu, mlade, obitelji, sezonske radnike, OSI, socijalno ugrožene, nemoćne, starije i dr. skupine s posebnim potrebama</p> <p>A2. Razvoj i uspostava sustava upravljanja A2.1. Razvoj i uspostava sustava dobrog upravljanja destinacijom kroz DMO i lokalnog partnerstva za razvoj na načelima lokalnog razvoja pod vodstvom zajednice (CLLD) A2.2. Priprema i realizacija ulaganja u unapređenje poboljšanje kvalitete, raznovrsnosti, konkurentnosti i cjelogodišnje dostupnosti postojećih te razvoj novih vrijednosti, resursa i ponuda A2.3. Uspostavljen sustav poticaja i podrški ulaganja u istraživanje, razvoj, inovacije, znanost, nove tehnologije, kreativne i kulturne sektore, te eko-sustave za razvoj poduzetništva, ulaganja i inovacija A2.4. Uspostava tijela, fizičkih i digitalnih komunikacijskih i kolaborativnih aktivnosti, alata i platformi komunikacije, koordinacija, sustavna suradnja i partnerstvo dionika javnog, privatnog i civilnog sektora A2.5. Izrada i implementacija marketinške strategije, standarda, alata i aktivnosti</p> <p>A3. Ulaganja u održivost, oporavak i otpornost A3.1. Pripremiti i provesti skup razvojnih, prostornih i drugih planova, projekata, programa, ulaganja, politika i mjera oporavka i diversifikacije turizma, ekonomije, uravnoteženog, održivog i uključivog lokalnog razvoja te smanjenja turistifikacije, gentrifikacije, litorizacije i preizgrađenosti</p>	<p>A1. Ljudski resursi za pripremu i provedbu aktivnosti; Oprema (tehnička, uredska, edukacijska, itd.); Prostor (za provođenje programa, događanja, itd.); Digitalna infrastruktura i sustavi informiranja, uključivanja, edukacije i savjetovanja</p> <p>A2. Ljudski resursi za pripremu i provedbu aktivnosti; Oprema (tehnička, uredska, edukacijska, itd.); Prostor (za provođenje programa, događanja, itd.); Financijski resursi (za ulaganja, poticaje); Dobavljači usluga; Digitalna infrastruktura i sustavi</p> <p>A3. Ljudski resursi za pripremu i provedbu aktivnosti; Oprema (tehnička, uredska, multimedijalna, edukacijska,</p>	<p>A1. Potrebna detaljna razrada proračuna u suradnji s dionicima, okvirna procjena oko 180 milijuna HRK, izvori financiranja: vlastita sredstva 7,5%, ESIF 85%, ostali izvori 7,5%</p> <p>A2. Potrebna detaljna razrada proračuna u suradnji s dionicima, okvirna procjena oko 120 milijuna HRK, izvori financiranja: vlastita sredstva 7,5%, ESIF 85%, ostali izvori 7,5%</p> <p>A3. Potrebna detaljna razrada proračuna u suradnji s dionicima, okvirna procjena oko 750 milijuna HRK,</p>	<p>Građevinske dozvole, pozitivna mišljenja konzervatora i drugih davatelja dozvola, uključivo i UNESCO/ICOMOS/Ministarstva kulture</p> <p>Pretpostavke ostvarenja rezultata Stabilno političko funkcioniranje i funkcioniranje sustava EU fondova, odnosno stabilnost EU i drugih vanjskih izvora financiranja; Stabilan interes i podrška projektnih partnera u nadležnosti županije, RH i EK (Jaspers); Podrška javnosti, struke i gospodarstvenika u pronalaženju optimalnih mjera od javnog interesa, a nasuprot parcijalnim interesima pojedinaca ili sektora</p>

<p>A3.2. Pripremiti i provesti projekte zaštite, valorizacije i održivog korištenja kulturne i povijesne materijalne i nematerijalne baštine te izvornih vrijednosti ljudi i zajednice</p> <p>A3.3. Pripremiti i provesti projekte zaštite, valorizacije i održivog korištenja okoliša, prirodne baštine i prostora, te promicanja biološke i krajobrazne raznovrsnosti</p> <p>A3.4. Pokrenuti projekte i poticaje primjena načela i rješenja energetske učinkovitosti, obnovljivih izvora energije, kružne i regenerativne ekonomije, održivog gospodarenja otpadom i kratkih lanaca opskrbe (pr. poljoprivreda-turizam)</p> <p>A3.5. Pokrenuti projekte i programe uspostave sustava upravljanja rizicima, sigurnošću, zaštitom, spašavanjem, prilagodbom i učinkovitim odgovorima na dinamične globalne promjene i krize, uključivo i programe ekonomskog oporavka</p>	<p>energetska, sigurnosna/ spašavateljska, itd.); Prostor (za realizaciju ulaganja, programa, događanja, itd.); Dobavljači usluga; Izvođači radova; Financijski resursi (za oporavak, ulaganja, poticaje)</p>	<p>izvori financiranja: vlastita sredstva 5%, ESIF 85%, ostali izvori 10%</p>	
<p>A4. Ulaganja u pristupačnost, povezanost i integraciju</p> <p>A4.1. Priprema i realizacija programa i projekata ulaganja u uspostavu održivog, integriranog, intermodalnog i inteligentnog sustava i sredstava mobilnosti, posebice javnog prijevoza i dijeljene e-mobilnosti</p> <p>A4.2. Priprema i realizacija programa i projekata ulaganja u razvoj integrirane i pristupačne višenamjenske plave, zelene, sive i digitalne/IKT infrastrukture, javnih prostora i sadržaja, trgova, riva, šetnica i sl.</p> <p>A4.3. Priprema i realizacija programa i projekata ulaganja u kratke lance opskrbe, lance vrijednosti održivog, regenerativnog i transformativnog turizma, zelene, plave i digitalne ekonomije i dr. povezanih sektora</p> <p>A4.4. Priprema i realizacija programa i projekata ulaganja u policentričan, ravnomjeran i održivi razvoj urbanih, suburbanih i ruralnih područja i strateških projekata od lokalnog i regionalnog značaja</p> <p>A4.5. Priprema i realizacija programa i projekata ulaganja u unaprjeđenje pristupačnosti za skupine u riziku od isključenosti (osobe s invaliditetom, stariji, nemoćni, obitelji s malom djecom, stanovnici otoka i sela i sl.)</p>	<p>A4. Ljudski resursi za pripremu i provedbu aktivnosti; Oprema (tehnička, uredska, informatička, prometna, itd.); Prostor (za realizaciju ulaganja); Dobavljači usluga (planiranje, razvoj, nadzor, upravljanje) Izvođači radova Financijski resursi (za sufinanciranje pripreme i realizacije ulaganja, poticaje i mjere);</p>	<p>A4. Potrebna detaljna razrada proračuna u suradnji s dionicima, okvirna procjena oko 1.500.000.000 HRK, izvori financiranja: vlastita sredstva 10%, ESIF 60%, ostali izvori 30%</p>	

Temeljem prijedloga intervencijske logike, napravljen je *Akcijski plan Programa Poštujmo Grad! za razdoblje 2021.-2025.* U ovoj fazi, on se sastoji od skupa međusobno povezanih projekata koji su prioritizirani sukladno ocjeni važnosti, hitnosti i mogućnostima realizacije, a omogućavaju realizaciju svih aktivnosti iz prijedloga intervencijske logike. Budući da realizacija intervencijske logike *Programa* ne omogućava realizaciju *Programa* kroz jedan projekt koji bi se samostalno financirao iz jednog izvora financiranja, *Program* će planirati realizirati serijom projekata prilagođenih pojedinim izvorima vanjskog financiranja koji će sinergijski realizirati ciljeve, rezultate i aktivnosti *Programa*. *Akcijski plan*, kao i sam prijedlog intervencijske logike, i dalje će biti raspoloživi za daljnje kontinuirano prilagođavanje, participaciju svih dionika te adaptivno planiranje i provedbu. Prikaz *Akcijskog plana* nalazi se u sljedećem poglavlju. Radi razlikovanja aktivnosti projekata od aktivnosti *Programa*, uvode se oznake „A“ za aktivnosti Programa i „P“ za aktivnosti pojedinačnih projekata *Programa*.

Akcijski plan Programa Poštujmo Grad za razdoblje do 2025.

Projekt	Opis	Odgovornost	Koraci	Financijske procjene i izvori financiranja	Rokovi
P1. Provedba Akcijskog plana Programa Poštujmo Grad!	<p>Provedba Akcijskog plana Programa Poštujmo Grad! podrazumijeva upravljanje drugom fazom realizacije Programa Poštujmo Grad! s ciljem daljnjeg razvoja, ali i oporavka, prilagodbe novim okolnostima te promocije načela, prakse i razvoja proizvoda i usluga održivog, odgovornog i na globalne izazove otpornijeg turizma koji će biti u službi boljitka lokalnog stanovništva, gospodarstva i zajednice, odnosno ravnomjernog, održivog i uključivog razvoja grada, regije i šire.</p> <p>Projekt omogućava realizaciju svih aktivnosti A1. Razvoj ljudskih potencijala, te A2. Razvoj i uspostava sustava upravljanja uključivo i sustave pametnog upravljanja destinacijom, posjećivanjem, mobilnošću, prometom i razvojem kroz sudioničke i kolaborativne modele međusektorske suradnje i inovacija u segmentu plave, zelene i pametne ekonomije, turizma i mobilnosti. Ovaj projekt uključuje i aktivnosti Akcijskog plana Plana upravljanja svjetskim dobrom UNESCO-a „Starim gradom Dubrovnikom“ 1. Upravljanje dobrom i izgradnja kapaciteta, 4. Učinkovit i pravovremeni nadzor svjetskog dobra, 5. Unaprjeđenje razine svijesti učinkovitom edukacijom o očuvanju i održavanju svjetskog dobra, te 10. Razvoj informiranog turizma koji stvara dodatnu ekonomsku, ekološku i baštinsku vrijednost za lokalnu zajednicu s naglaskom na diversifikaciju i poboljšanje kvalitete. Nadalje, ovaj projekt uključuje projekte 1.1. Primjena standarda održivosti u Dubrovniku, 1.2. Širenje sheme lokalnih suvenira, 2.3. Edukacija i poticanje održivog gospodarenja resursima, 5.1. Unaprjeđenje zadovoljstva i sudjelovanja stanovnika iz GSTC-ove Procjene održivosti destinacije Dubrovnik. Konačno, ovaj projekt uključuje troškove upravljanja cjelokupnom provedbom, praćenjem i vidljivošću, odnosno komunikacijom i uključivanjem dionika u provedbu Akcijskog plana Programa Poštujmo Grad! do 2025. godine. Konačno, ovaj projekt predstavlja i izravnu preporuku Instituta za turizam iz akcijskog plana Studije održivosti razvoja turizma i prihvatnog kapaciteta s akcijskim planom grada Dubrovnika kroz Projekt 16 Nastavak djelovanja projekta 'Poštujmo Grad', ali obuhvaća i sve ostale projekte iz ovog akcijskog plana, a posebice u potpunosti Projekte od broja 17 do broja 23.</p> <p>Projekt, u ovoj fazi, uključuje sljedeće aktivnosti:</p>	<p>Nositelj: Grad Dubrovnik, Ured gradonačelnika i UO za turizam, gospodarstvo i more, stručni tim PPG!</p>	<p>P1.1.1. Izrada projektnog zadatka P1.1.2. Nabava i odabir izvođača P1.1.3. Uspostava projektnog tima, projektnih partnera i međunarodnog inovacijskog klastera</p> <p>P1.2.1. Priprema i prijava projekta P1.2.2. Realizacija projekta</p>	<p>P1.1.1. 0,00 Kn P1.1.2. 0,00 Kn P1.1.3. 120.000,00 Kn</p> <p>P1.2.1. 120.000,00 Kn P1.2.2. Ovisno o obuhvatu definiranom u točki P1.2.1.</p> <p><i>Izvori:</i> ESIF i drugi vanjski bespovratni izvori – 85%, vlastita sredstva i prihodi od novo pokrenutih aktivnosti 5%, partneri 10%</p>	<p>P1.1.1. 11.2021.</p> <p>P1.1.2. 12.2021.</p> <p>P1.1.3. 12.2021.</p> <p>P1.2. 5.2022.</p>

	<p>P.1.1. Uspostava projektnog tima, projektnih partnera i inovacijskog klastera za dinamičnu i održivu realizaciju velikog dijela aktivnosti Programa Poštujmo Grad! na načelima javno-civilno-privatnog partnerstva te suradnje javne uprave, znanosti i obrazovanja, gospodarstva, civilnog društva i subjekata iz segmenta zaštite kulturne i prirodne baštine.</p> <p>P.1.2. Ugovaranje i realizacija projekta kroz ESI fondove i instrument za oporavak i otpornost uz mogućnost povezivanja projekta s klasterom inovacija za elitni turizam, odnosno turizam visoke dodane vrijednosti predviđen strategijom i planovima pametne specijalizacije RH i Jadranske Hrvatske</p>				
P2. Projekt ulaganja u održivost, oporavak otpornost	<p>Projekt uključuje sve soft aktivnosti u okviru aktivnosti A3 - Ulaganja u održivost, oporavak i otpornost (A3.1 -A3.5) te pripremu projektno-tehničke dokumentacije za Aktivnosti A3.2, A3.3. i A3.4 iz intervencijske logike PPGI-a. Ovaj projekt uključuje i Aktivnosti 3. Osigurati očuvanje i održavanje svjetskog dobra u skladu s izvanrednom univerzalnom vrijednosti, 4. Osigurati učinkovit i pravovremeni nadzor svjetskog dobra, 6. Valorizacija i odgovarajuće očuvanje okoliša, 7. Dubrovnik kao živi grad, 8. Očuvati javno dobro, zaštititi javni interes i javni prostor, 9. Provedba i praćenje aspekata zaštite okoliša, 12. Ublažiti potencijalne rizike i razviti uspješan sustav odgovora u slučaju aktivacije rizika iz Akcijskog plana <i>Plana upravljanja svjetskim dobrom UNESCO-a „Starim gradom Dubrovnikom“</i>. Nadalje, ovaj projekt uključuje gotovo sve aktivnosti Akcijskog plana <i>Procjene održivosti destinacije Globalnog vijeća za održivi turizam</i>, kao i projekte iz akcijskog plana <i>Studije održivosti razvoja turizma i prihvatnog kapaciteta s akcijskim planom grada Dubrovnika</i>.</p> <p>Projekt osmišljavanje skupa mjera, aktivnosti, projekata i programa oporavka, obnove, diversifikacije i otpornosti turizma, gospodarstva, javne uprave, zdravstva, sigurnosti i ključnih sektora održivosti lokalne zajednice i ekonomije. Ovo uključuje diversifikaciju proizvoda, usluga, tržišnih segmenata, modela osiguranja pristupačnosti, odnosno prometovanja ljudi i roba u uvjetima nastalim pojavom COVID-19 bolesti i posljedične obustave prometa, turizma, te krize ekonomije, zdravstva, socijalnih i drugih sustava na globalnom i na lokalnom planu.</p> <p>Projekt uključuje:</p> <p>P2.1. Pripremu lokalnog plana i programa oporavka i otpornosti s planom financiranja povezanih s Nacionalnim planom oporavka i</p>	<p>Nositelj: Grad Dubrovnik, Ured gradonačelnika i nadležni UO, stručni tim PPG!</p>	<p>P2.1.1. Izrada projektnog zadatka P2.1.2. Nabava i odabir izvođača P2.1.3. Izrada plana i programa s akcijskim planom i skupom mjera i prioritarnih intervencija za 2021. i 2022.</p> <p>P2.2.1. Priprema i prijava projekata na natječaj u okviru NPOO P2.2.2. Priprema i uspostava alternativnih izvora i instrumenata financiranja P2.2.3. Ugovaranje financiranja</p> <p>P2.3.1. Pokretanje i realizacija programa i projekata te planiranje održivosti P2.3.2. „Follow-up“ aktivnosti programa i projekata</p>	<p>P2.1.1. 0,00 Kn P2.1.2. 0,00 Kn P2.1.3. 100.000,00 Kn</p> <p>P2..2.1. 0,00 Kn P2.2.2. 100.000,00 Kn P2.2.3. 0,00 Kn</p> <p>P2.3.1. Ovisno o obuhvatu definiranom u točki P2.2.1. P2.3.2. Ovisno o obuhvatu definiranom u točki P2.3.1.</p> <p><i>Izvori:</i> ESIF i drugi vanjski bespovratni izvori – 70%, vlastita sredstva i prihodi od novo pokrenutih aktivnosti 10%, partneri 20%</p>	<p>P2.1. 11.2021.</p> <p>P2.2. 12.2021.</p> <p>P2.3. 10.2022.- 12.2023.</p>

	otpornosti i programom Europa sljedeće generacije, ali i drugim resursima na lokalnoj, regionalnoj, nacionalnoj, EU i globalnoj razini P2.2. Priprema i osiguranje sufinanciranja provedbe programa P2.3. Provedba projekta u suradnji s lokalnim, regionalnim, nacionalnim i međunarodnim dionicima				
P3. Izrada strateških, urbanističkih, prostorno-planskih, prometno-planskih i upravljačkih podloga za realizaciju projekata integriranog razvoja na području urbane aglomeracije Dubrovnika (UAD)	Projekt uključuje pripremu strateške, prostorno planske i projektne tehničke dokumentacije za sve aktivnosti u okviru A4 aktivnosti intervencijske logike PPGI-a, odnosno stvaranje planskih i upravljačkih podloga za integrirano i sustavno rješavanje mobilnosti, prometa, ali i ukupne zelene, plave i sive infrastrukture na području urbane aglomeracije Grada Dubrovnika što se preklapa s ciljevima 2.1. Integriranje konzervatorske podloge za kontaktnu zonu svjetskog dobra u Generalni urbanistički plan, 3. Osigurati očuvanje i održavanje svjetskog dobra u skladu s izvanrednom univerzalnom vrijednosti, 7. Dubrovnik kao živi grad, 8. Očuvati javno dobro, zaštititi javni interes i javni prostor, 10.4. Očuvati javno dobro, zaštititi javni interes i javni prostor 11.2. Izraditi plan održive urbane mobilnosti iz Akcijskog plana <i>Plana upravljanja svjetskim dobrom UNESCO-a „Starim gradom Dubrovnikom“</i> . P3.1. Izrada integriranog razvojnog programa Dubrovnik 2030, Strategije urbane aglomeracije Dubrovnika i Strategije integriranog upravljanja turizmom na gradskoj i županijskoj razini koji će započeti tijekom 2021. te osigurati resurse za ključne intervencije sukladno razvojnim prioritetima urbane aglomeracije te time osigurati mogućnost izravnog korištenja vanjskih izvora bespovratnog financiranja kroz ITU mehanizam za UAD. U ovaj plan je nužno ugraditi preporuke iz točke 1.1., odnosno mjere i projekte koji će omogućiti ostvarenje ciljeva oporavka, otpornosti i održivosti lokalne zajednice i ekonomije. P3.2. Izrada prostornog plana, plana održive urbane mobilnosti i drugih prioritetnih planova i strategija te projektne tehničke dokumentacije s ciljem osmišljavanja mjera unapređenja te zelene, društvene i digitalne tranzicije.	Nositelj: Grad Dubrovnik UO za urbanizam, prostorno planiranje i zaštitu okoliša, UO za EU poslove, ... Stručna podrška: Stručni tim PPGI! Partneri: MPPI, Libertas, Sanitat, lučke uprave, HC, DNŽ, DURA, JLS-ovi u sastavu UA Grada Dubrovnika	P3.1.1. Izrada projektne zadatka P3.1.2. Nabava i odabir izvođača P3.1.3. Izrada strategija s akcijskim planovima i skupom mjera i projektne intervencija za razdoblje do 2030. P3.2.1. Izrada projektne zadatka P3.2.2. Nabava i odabir izvođača P3.2.3. Izrada prostornog plana, plana održive urbane mobilnosti i drugih prioritetnih planova i strategija	P3.1.1. 18.000,00 Kn P3.1.2. 0,00 Kn P3.1.3. 1.000.000,00 Kn P3.2.1. 100.000,00 Kn P3.2.2. 0,00 Kn P3.2.3. 15.000.000,00 Kn <i>Izvori:</i> ESIF i drugi vanjski bespovratni izvori – 70%, vlastita sredstva i prihodi od novo pokrenutih aktivnosti 10%, partneri 20%	P3.1. 2.2022 P3.2. 12.2022
P4. Priprema i provedba Projekta Dubrovački električni brodski tramvaj	Ovaj projekt dio je aktivnosti A4. intervencijske logike PPGI-a, aktivnosti 11 Razviti prometni sustav uz jačanje održive mobilnosti iz <i>Plana upravljanja svjetskim dobrom UNESCO-a i „Starim gradom Dubrovnikom“</i> , te aktivnosti 4.2. Infrastruktura i zelena mobilnost, uvođenje električnog broskog tramvaja iz <i>Procjene održivosti destinacije Globalnog vijeća za održivi turizam</i> , kao i Projekt 07. iz akcijskog plana <i>Studije održivosti razvoja turizma i prihvatnog kapaciteta s akcijskim planom grada Dubrovnika</i> . Projekt uključuje	Nositelj: Grad Dubrovnik, UO za urbanizam, prostorno planiranje i zaštitu okoliša Stručna podrška:	P4.1. Nabava stručnog tima za upravljanje projektom i vođenje cijelog procesa pripreme i prijave projekta P4.2. Izrada analitičkih i tehničkih podloga sukladno dokumentu Koraci – Dubrovački električni brodski tramvaj (razni izvođači, temeljem definiranog modela realizacije/ upravljanja)	P4.1. 247.500 Kn P4.2. 1.250.000 Kn P4.3. 0,00 Kn P4.4. Temeljem točke 3.1. i P4.2.	P4.1. 2021. P4.2. 2022. P4.3. 2022. P4.4. 2023.

	<p>uvođenje suvremenog, udobnog, sigurnog, za lokalne uvjete plovidbe prilagođenog i pristupačnog javnog gradskog prijevoza pomorskim putem na relaciji Gruž – Grad - Lokrum te Gruž - Elafiti s ciljevima smanjenja cestovnih i pješačkih uskih grla i gužvi, unapređenja dostupnosti, udobnosti i intermodalnosti javnog prijevoza, smanjenja ekološkog otiska prometa, bolje vremenske i prostorne distribucije posjetitelja, bolje pristupačnosti i povezanosti naselja i ključnih sadržaja, te diversifikacije turističkih proizvoda (novi kvalitetni i održivi programi posjećivanja). Uvođenje morskih prometnih alternativa spominje se u gotovo svim strateškim dokumentima uključivo i u Strategiji razvoja turizma, a s obzirom da ne zahtijeva značajne infrastrukturne zahvate te dostupnost sredstava ESI fondova za jačanje korištenja javnog prijevoza i veću dostupnost otoka, realno je očekivati realizaciju ovog rješenja koje može dinamično doprinijeti ciljevima strateških planova.</p>	<p>Jaspers kao stručna podrška MPPI Stručni tim PPG!</p> <p>Partneri: MPPI, Libertas, Luka Dubrovnik, Lučka uprava, DNŽ, JLS-ovi UA Grada Dubrovnika</p>	<p>P4.3. Osiguranje vanjskih izvora financiranja sukladno odabranom optimalnom modelu P4.4. Uspostava javnih brodskih električnih linija na relaciji Gruž – Grad - Lokrum te Gruž - Elafiti</p>	<p><i>Izvori:</i> ESIF i drugi vanjski bespovratni izvori – 70%, vlastita sredstva i prihodi od novo pokrenutih aktivnosti 10%, partneri 20%</p>	
<p>P5. Priprema i provedba projekta <i>Integrirani razvojni projekt Gruž - Grad - novi urbani i integrirani intermodalni prometni centar Urbane aglomeracije Dubrovnik</i></p>	<p>Ovaj integrirani razvojni projekt uključuje veći broj aktivnosti iz intervencijske logike uključivo A1.3, A1.4 i A1.5, te gotovo sve aktivnosti A3. i A4. na pojasu od Gruža do Starog grada. Projekt uključuje Aktivnost 11 Razviti prometni sustav uz jačanje održive mobilnosti, Aktivnosti 10.6 Diversificirati turističku ponudu kako bi se rasteretilo svjetsko dobro, 1.4. Osnivanje Centra svjetske baštine Dubrovnik kako bi se osiguralo tumačenje, edukacija i istraživanje zajedno s izgradnjom kapaciteta lokalne zajednice, 6. Valorizacija i odgovarajuće očuvanje okoliša <i>Plana upravljanja svjetskim dobrom UNESCO-a i „Starim gradom Dubrovnikom“</i>, te doslovce svih 11 predloženih aktivnosti <i>Procjene održivosti destinacije Globalnog vijeća za održivi turizam</i>. Ovaj projekt uključuje i gotovo sve projekte održive mobilnosti iz akcijskog plana <i>Studije održivosti razvoja turizma i prihvatnog kapaciteta s akcijskim planom grada Dubrovnika</i>. Projekt uključuje uspostavu ključne javne infrastrukture (s mogućim privatnim sadržajima) s naglaskom na održivi i pametni promet i mobilnost, s park&ride i park&sail sustavom, ali i stvaranje novog urbanog središta grada i urbane aglomeracije s novom gradskom rivom, sadržajima za stanovnike i posjetitelje sukladno prioritarnim interesima građana, lokalne ekonomije i posjetitelja. Projekt Gruž-Grad afirmira novo središte na potezu od Gruškog polja do kruzerskog terminala u luci Gruž te uključuje i sadržaje pješačkog karaktera s javnim, poslovnim, prometnim i lučkim sadržajima i namjenama u svrhu rasterećenja cestovnog prometa u cijelom gradu, te uspostave modernog, ekonomičnog i dobro organiziranog, intermodalnog javnog prijevoza koji bi doprinio dugoročnom rješavanju prometnih</p>	<p>Nositelj: Grad Dubrovnik</p> <p>Stručna podrška: Stručni tim PPG! Jaspers kao stručna podrška MPPI</p> <p>Partneri: MPPI, Libertas, Sanitat, Luka Dubrovnik, Lučka uprava, DURA, Ministarstvo kulture, DPDS</p>	<p>P5.1 Priprema projektnih zadataka P5.2. Nabava i odabir izvođača P5.3. Priprema studije izvodljivosti te prostorno-planskih i urbanističko-arhitektonskih podloga P5.4. Ugovaranje i početak provedbe projekta</p>	<p>P5.1. 247.500 Kn P5.2. 0,00 Kn P5.3. Prema obujmu definiranom u točki 4.1. P5.4. Prema rezultatima točke 4.3.</p> <p><i>Izvori:</i> ESIF i drugi vanjski bespovratni izvori – 70%, vlastita sredstva i prihodi od novo pokrenutih aktivnosti 10%, partneri 20%</p>	<p>P5.1. 2021. P5.2. 2021. P5.3. 2022. P5.4. 2023.</p>

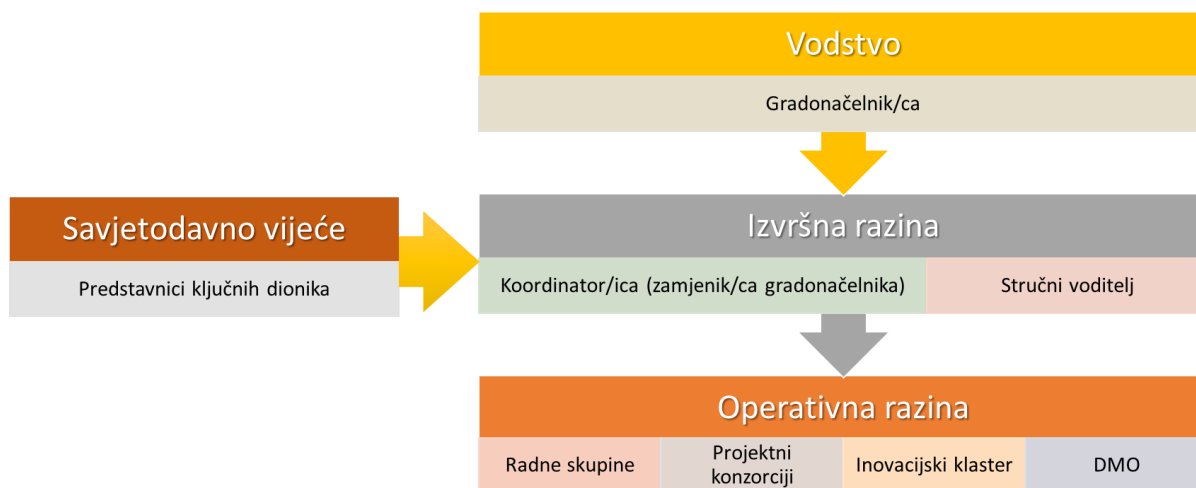
	izazova i na kritičnim gradskim točkama. Ovaj projekt trenutačno je u izradi nacrtu projektnog zadatka za izradu studije izvodljivosti koji je osnova za sljedeće korake. U tijeku je konzultacijski proces s MPPI te stručnjacima JASPERS-a, tehničke pomoći za potporu projektima u EU regijama koje je dio partnerstva u okviru kojeg djeluju EK, EIB i EBRD. Ovaj projekt je identificiran u svim strateškim podlogama kao prioritetan, a u diskusiji s JASPERS-om otvorila se mogućnost njegove integracije s ostalim prometnim potrebama Dubrovnika koji će proizaći iz analiza potreba, mogućnosti i prostorno-planskih i strateško-razvojnih okvira kroz projekt P3 ovog Akcijskog plana.				
P6. Projekt ili potprogram ulaganja u pristupačnost, povezivanje i integraciju	Ovaj projekt (ili bolje rečeno potprogram) uključuje pripremu i realizaciju svih infrastrukturnih ulaganja uključenih u Aktivnost 4. Ulaganja u pristupačnost, povezivanje i integraciju, ali i one proizašle kao rezultati projekata P1, P2 i P3 ovog <i>Akcijskog plana</i> , odnosno infrastrukturnih ulaganja iz segmenata akcijskih planova <i>Plana upravljanja svjetskim dobrom UNESCO-a i „Starim gradom Dubrovnikom“</i> , <i>Procjene održivosti destinacije Globalnog vijeća za održivi turizam</i> kao i projekte iz akcijskog plana <i>Studije održivosti razvoja turizma i prihvatnog kapaciteta s akcijskim planom grada Dubrovnika</i> . Ovdje su Priprema, financiranje i realizacija ključne javno-prometne, garažne, društvene (obrazovne, kulturne, socijalne, zdravstvene, sportsko-rekreacijski i druge društvene infrastrukture), turističke, stambene i poslovne infrastrukture na strateškim razvojnim lokacijama u svrhu rasterećenja cestovnog i pješačkog prometa, stvaranje novih sadržaja za stanovnike, radnu snagu i posjetitelje sukladno prioritetnim interesima Grada i njegovih građana i gospodarstvenika na ključnim lokacijama uključuju projekte definiranim postojećim i novim planovima, a koji su zaokruženi u integralnu cjelinu kako bi se postigli sinergijski učinci u rješavanju ključnih prometnih, ali i drugih razvojnih izazova i javnih interesa Grada (u segmentu održivog turizma, održivog razvoja, unapređenja kvalitete življenja stanovnika kako stalnih, tako i privremenih, razvoja održivog, diversificiranog gospodarstva...).	Nositelj: Grad Dubrovnik, Ured gradonačelnika, stručni tim PPG! te drugi suradnici po potrebi Partneri: Zavod za obnovu Dubrovnika, Libertas, Sanitat, Luka Dubrovnik, Lučka uprava, ostali javni i privatni, ali i civilni partneri (primjerice DPDS) i drugi partneri sukladno pojedinom projektu	P6.1. Izrada liste prioriternih ulaganja s definiranjem optimalnog modela ulaganja i financiranja s naglaskom na zaštitu javnog interesa, interesa stanovnika i lokalnog gospodarstva P6.2. Priprema ključnih podloga (imovinsko-pravno, tehnička dokumentacija, studije izvedivosti, studije utjecaja na okoliš...) P6.3. Objava javnih natječaja P6.4. Realizacija ulaganja	P6.1. 247.500,00 Kn P6.2. Sukladno listi odabranih projekata P6.3. Sukladno listi odabranih projekata P6.4. Sukladno listi odabranih projekata <i>Izvori:</i> Javno-privatno-civilna partnerstva (npr. DPDS), ESIF, financijski instrumenti sukladno izboru projekata i optimalnih modela ulaganja	P6.1. 2021. P6.2. 2022. P6.3. 2023. P6.4. 2025.
P7. Nacionalni strateški projekt <i>Tour DU CroActive - održivi i odgovorni ko-kreativni</i>	Ovaj projekt proizlazi iz integracija svih preporuka ovog Akcijskog plana, ciljeva upravljanja turizmom i prometom iz <i>Plana upravljanja svjetskim dobrom UNESCO-a i „Starim gradom Dubrovnikom“</i> te aktivnosti 4.2. <i>Infrastruktura, zelena mobilnost i svijest</i> iz Akcijskog plana <i>Procjene održivosti destinacije Globalnog vijeća za održivi turizam</i> . Ovaj projekt uključuje i preporuke i projekte iz akcijskog plana <i>Studije održivosti razvoja turizma i prihvatnog kapaciteta s</i>	Nositelj: Grad Dubrovnik, UO za EU poslove, regionalnu i međunarodnu suradnju, stručni	P7.1. Definiranje projektnog tima i partnerskog konzorcija u suradnji s MZOS P7.2. Priprema i prijava projekta na odabrani ESI fond P7.3. Realizacija projekta	P7.1. 0,00 Kn P7.2. 247.000,00 Kn P7.3. prema troškovniku izrađenom kroz P7.2. <i>Izvori:</i>	

<p>turizam za održivi razvoj gradova, država i regija</p>	<p>akcijskim planom grada Dubrovnika posebice Projekt 13 Uređenje biciklističke rute na koridoru EuroVelo 8 'Mediterska ruta' kroz Dubrovnik.</p> <p>Ovaj projekt predstavlja prijedlog nacionalnog i/ili makroregionalnog (Jadranska Hrvatska, Jadransko-jonska regija i sl.) strateškog projekta za razvoj održivog, uključivog i pametnog turizma i mobilnosti, ali i uspostavu alternativnih, održivijih oblika prometnog povezivanja i putovanja kao što su brodski prijevoz (primjerice dužobalne i prekomorske jadranske ekološke brodske linije), sigurne međudržavne i međuregionalne biciklističke i e-biciklističke rute (poput EuroVelo 8 rute, te većeg broja jadranskih ruta koje povezuju Dubrovnik sa zaleđem, razvoj sustava modernih međugradskih ekoloških autobusa i intermodalnih željezničkih, brodskih i autobusnih veza, razvoj sustava e-punionica za e-vozila.</p> <p>Na ovaj način povećat će se broj, raznovrsnost, otpornost, ali i održivost modaliteta transporta ljudi i roba prema Dubrovniku i gravitirajućoj regiji smanjujući njezinu ovisnost o zračnom, ali i uobičajenom automobilskom prijevozu.</p> <p>Projekt, osim toga, uključuje i aktivnosti ciljanog razvoja, promocije i plasmana novih proizvoda i usluga održivog, odgovornog i na krize otpornijeg, ali i unosnijeg cjelogodišnjeg turizma posebnih interesa (za razliku od visoko sezonalnog masovnog turizma). Ovaj projekt predstavlja stoga realizaciju velikog broja aktivnosti iz intervencijske logike, ali potiče preuzimanje liderske pozicije Dubrovnika u pripremi, prijavi, sufinanciranju iz instrumenta za oporavak i realizaciji projekta koji će osigurati bolju prometnu povezanost Dubrovnika, kao i cijele Jadranske Hrvatske, odnosno cijele RH kroz projekt usmjeren brendiranju Dubrovnika, Jadranske RH i RH u cjelini kao cjelogodišnje destinacije održivog, aktivnog turizma posebnih interesa (obrazovni, istraživački, poslovni, nomadski, workation, kulturni, a posebice kreativni – pr. filmska i druga kreativna industrija, sportsko-rekreacijski, pustolovni, senior, zdravstveni, ruralni, društveni, ekološki, volonterski i drugi oblici turizma itd.). Ovo podrazumijeva i uspostava integriranog višerazinskog modela upravljanja razvojem destinacija na načelima održivog i odgovornog turizma uključuje uspostavu destinacijske menadžment organizacija na lokalnim, aglomeracijskim, županijskim, makroregionalnim i nacionalnim razinama, inovativnih destinacijskih menadžment kompanija, izgradnju kapaciteta i aktivnu participaciju svih dionika (stanovnika, posjetitelja, inbound i outbound turističkog sektora, ostalih dionika javnog, civilnog i privatnog sektora koji doprinose održivosti turizma)</p>	<p>tim PPG! te drugi suradnici po potrebi</p> <p>Partneri: Vlada RH, Ministarstvo turizma i sporta, MGZO, MRRFEU, HTZ, obrazovni, privatni i civilni sektor, GSTC, ostali zainteresirani gradovi i regije na području RH, Jadransko-jonske regije, Mediterana i EU, UNWTO, UNESCO, UN PAP RAC</p>		<p>ESIF, javno-privatno-civilna partnerstva, financijski instrumenti sukladno izboru projekata i optimalnih modela ulaganja</p>	
---	--	--	--	---	--

	<p>u suradnji sa svim zainteresiranim dionicima s naglaskom na promicanju održive, sigurne i zdrave vremenske i prostorne distribucije turističkih učinaka. Cilj projekta jest potaknuti sustavan pristup razvoju održivog i odgovornog turizma, okupljanju domaće i svjetske struke, te preuzimanju leaderske pozicije Grada Dubrovnika (kao perjanice hrvatskog i svjetskog turizma) i same Republike Hrvatske u ostvarenju ciljeva održivog razvoja Dubrovnika, svih uključenih destinacija uključenih u partnerstvo projekta te RH u cjelini. U međuvremenu je iskaz interesa za uključenje u ovaj projekt u svojstvu partnera iskazalo i Globalno vijeće za održivi turizam u uskoj suradnji sa svojim članicama, te sukladno standardima UNWTO-a. Ovim se potiče pozicija Dubrovnika kao centra izvrsnosti za održivi, odgovorni i otporni turizam što doprinosi ciljevima brendiranja, ali i razvoja Dubrovnika kao sveučilišnog, znanstvenog i IRI centra.</p>				
<p>P8. Projekt Dubrovnik ko-kreativni grad – središte tehnopolisa za filmsku, gejming i dr. kreativne i kulturne industrije</p>	<p>Ovaj projekt proizlazi iz gotovo svih prioriteta Akcijskog plana ovog Programa, <i>Plana upravljanja svjetskim dobrom UNESCO-a i „Starim gradom Dubrovnikom“</i> i <i>Procjene održivosti destinacije Globalnog vijeća za održivi turizam</i>, te strategiju i planske dokumente pametne specijalizacije RH jer objedinjava ciljeve dobrog upravljanja, diversifikacije i razvoja pametne, inovativne/kreativne, održive, uključive, otporne i regenerativne lokalne ekonomije temeljene na suvremenim politikama digitalne, zelene i inovacijske tranzicije te je usmjeren razvoju kreativnih i kulturnih sektora, a posebice filmske i gejming industrije kroz razvoj kreativnih i IKT industrijskih zona i poduzetničkih potpornih infrastruktura na području Grada Dubrovnika i urbane aglomeracije, ali i suvremenog, pristupačnost i kvalitetnog života, rada, odmora i stanovanja kroz programe poticajne stambene stanogradnje i dobrog upravljanja naseljima, javnim, komercijalnim i drugim sadržajima po uzoru na slične primjere u svijetu (pr. Coin Street u Londonu). Projekt predlaže primjenu inovativnih koncepata naselja višestruke inteligencije usuglašene s politikama Europske unije i programom Europske komisije Novi europski Bauhaus koji povezuje inovacije, kreativnost, kulturu, znanost, tehnologiju, okoliš i održivi razvoj. Projekt uključuje programe višenamjenskih javnih prostora, urbanih vrtova, društveno-kulturnih, IRI, posjetiteljskih i dnevnih centara, sportsko-rekreacijske i dr. infrastrukture.</p>	<p>Nositelj: Grad Dubrovnik, UO za urbanizam, prostorno planiranje i zaštitu okoliša</p>	<p>P8.1. Izrada liste prioriternih ulaganja s definiranjem optimalnog modela ulaganja i financiranja s naglaskom na zaštitu javnog interesa, interesa stanovnika i lokalnog gospodarstva P8.2. Priprema ključnih podloga (imovinsko-pravno, tehnička dokumentacija, studije izvedivosti, studije utjecaja na okoliš...) P8.3. Objava javnih natječaja P8.4. Realizacija ulaganja</p>	<p>P8.1. 247.500,00 Kn P8.2. Sukladno listi odabranih projekata P8.3. Sukladno listi odabranih projekata P8.4. Sukladno listi odabranih projekata</p> <p><i>Izvori:</i> Javno-privatno-civilna partnerstva (npr. DPDS), ESIF, financijski instrumenti sukladno izboru projekata i optimalnih modela ulaganja</p>	<p>P8.1. 2021. P8.2. 2022. P8.3. 2023. P8.4. 2025.</p>

Provedbena struktura i kontakti Programa Poštujmo Grad!

Provedbeni tim Programa Poštujmo Grad! ima sljedeću inicijalnu provedbenu strukturu koja će se s početkom realizacije provedbe i pokretanjem financiranja provedbe iz EU fondova nakon usvajanja dodatno proširiti:

Slika 7 – Prijedlog provedbene strukture Programa Poštujmo Grad!

Programska struktura se može dinamički razvijati i prilagođavati potrebama sukladno dinamici razvoja i realizacije Programa i povećanja složenosti i brojnosti programskih i projektnih zadaća.

Komunikacija vezana za Program po svim pitanjima od interesa za njegov razvoj i provedbu može se usmjeriti na sljedeće adrese:

Mato Franković, voditelj Programa
E-pošta: gradonacelnik@dubrovnik.hr
Jelka Tepšić, zamjenica gradonačelnika, programska koordinatorica
E-pošta: jtepsic@dubrovnik.hr
Tel: +385 (0)20 351 800 Faks: +385 (0)20 321 528
Grad Dubrovnik, Pred Dvorom 1, 20 000 Dubrovnik

Ranko Milić, stručni voditelj Programa
E-pošta: ranko.milic@eupolisgrupa.hr
Telefon: +385 (0)21 566 864
Fax: 385 (0)21 566 869
Eupolis grupa d.o.o., Sjedište: Mosečka 108, 21000 Split, Ured: R. Boškovića 20/II, 21000 Split

Na kraju, ovim putem zahvaljujemo svim članovima Savjetodavnog vijeća, tematskih radnih skupina, kao i svim tijelima, organizacijama i pojedincima iz javnog, privatnog i civilnog sektora koji su svojim vrijednim prijedlozima, primjedbama, idejama i inicijativama doprinijeli, doprinose ili će doprinijeti unapređenju i realizaciji ovog Akcijskog plana na dobrobit svih stalnih, povremenih i privremenih stanovnika Dubrovnika, svih subjekata koji u njemu djeluju ili s njim surađuju, kao i svih onih kojima je istinski stalo do održive, uključive i prosperitetne sadašnjosti i budućnosti Dubrovnika, dubrovačkog turizma i svih njegovih dionika.

REPUBLIKA HRVATSKA
DUBROVAČKO-NERETVANSKA ŽUPANIJA
GRAD DUBROVNIK

Upravni odjel za turizam, gospodarstvo i more
KLASA: 334-01/21-01/46
URBROJ: 2117/01-02/13-21-03
Dubrovnik, 14. listopada 2021. g.

UPRAVNI ODJEL ZA POSLOVE GRADONAČELNIKA
n/r GRADONAČELNIK
- ovdje -

Predmet: Prijedlog Akcijskog plana Programa Poštujmo Grad! za razdoblje do 2025. godine - prijedlog zaključka, dostavlja se

Projekt Poštujmo Grad! pokrenut je kao strateški istraživačko-razvojni i inovacijski razvoja projekata, modela i rješenja održivog razvoja Grada Dubrovnika i gravitirajuće regije s naglaskom na inovativni održivi, odgovorni turizam. Opći cilj ovog istraživačko-razvojnog programa jest stvoriti pretpostavke za unapređenje kvalitete življenja i boravka svih stanovnika i gostiju grada Dubrovnika.

Razmatrajući kritičan trenutak u kojem se razvoj turizma nalazi u svijetu, Republici Hrvatskoj, a posebice gradu Dubrovniku, s izazovima koji zahtijevaju učinkovite i dinamične odgovore uz poštivanje svih uzusa sustavnog strateškog pristupa, ovaj Nacrt Akcijskog plana sagledava upravo ovu, vrlo zahtjevnu situaciju u kojem se turistički sektor, ali i cijela lokalna zajednica i ekonomija nalaze te predlaže integrirani strateško-razvojni, provedbeni, tehnološki, ali i financijski okvir dinamičnog odgovora na ključne izazove, pitanja i potrebe korištenjem kombinacije kratkoročnih, srednjoročnih i dugoročnih intervencija koja bi omogućila mjerljiv pomak prema održivijem i odgovornijem turizmu i lokalnom razvoju.

Slijedom prethodno navedenog, predlaže se gradonačelniku Grada Dubrovnika donijeti slijedeći:

ZAKLJUČAK

1. Utvrđuje se prijedlog Akcijskog plana Programa Poštujmo Grad! za razdoblje do 2025. godine te se dostavlja Gradskom vijeću Grada Dubrovnika na raspravu i donošenje.
2. Sastavni dio ovog zaključka čini prijedlog Akcijskog plana Programa Poštujmo Grad! za razdoblje do 2025. godine
3. Izvjestitelj o ovom predmetu biti će Ranko Milić, izrađivač plana.

Pročelnica
Antonela Svilaric

DOSTAVITI:

1. Naslovu
2. Evidencija, ovdje
3. Pismohrana, ovdje

OBRAZLOŽENJE

Projekt Poštujmo Grad! pokrenut je kao strateški istraživačko-razvojni i inovacijski razvoja projekata, modela i rješenja održivog razvoja Grada Dubrovnika i gravitirajuće regije s naglaskom na inovativni održivi, odgovorni turizam. Opći cilj ovog istraživačko-razvojnog programa jest stvoriti pretpostavke za unapređenje kvalitete življenja i boravka svih stanovnika i gostiju grada Dubrovnika.

Tijekom 2017. godine, a i ranije, grad Dubrovnik se počinje označavati pojmom „prekomjerni turizam“ te počinju upozorenja vezana uz trendove nekontroliranog rasta masovnog turizma i njegove sve izraženije ekonomske monokulture koje mogu u konačnici biti pogubni za cjelokupnu destinaciju. No, 2020. godina, s pojavom COVID-19 situacije diljem svijeta, donosi sasvim nove perspektive i izazove turističkog, pa i ukupnog društveno-gospodarskog razvoja. Postavlja se pitanje održivosti društva i gospodarstva, posebice onog temeljenog na monokulturi masovnog turizma.

Razmatrajući kritičan trenutak u kojem se razvoj turizma nalazi u svijetu, Republici Hrvatskoj, a posebice gradu Dubrovniku, s izazovima koji zahtijevaju učinkovite i dinamične odgovore uz poštivanje svih uzusa sustavnog strateškog pristupa, ovaj Nacrt Akcijskog plana sagledava upravo ovu, vrlo zahtjevnu situaciju u kojem se turistički sektor, ali i cijela lokalna zajednica i ekonomija nalaze te predlaže integrirani strateško-razvojni, provedbeni, tehnološki, ali i financijski okvir dinamičnog odgovora na ključne izazove, pitanja i potrebe korištenjem kombinacije kratkoročnih, srednjoročnih i dugoročnih intervencija koja bi omogućila mjerljiv pomak prema održivijem i odgovornijem turizmu i lokalnom razvoju.

Javnost je upoznata s nacrtom ovog Akcijskog plana putem javnog savjetovanja u dva navrata (30.04.2021. - 29.05.2021. te 03.08.2021. - 02.09.2021.) kada je bilo omogućeno pribavljanje mišljenja, primjedbi i prijedloga zainteresirane javnosti, s ciljem usvajanja prijedloga i u konačnosti ugrađivanja u navedeni dokument, ukoliko je zakonito i stručno utemeljeno.